

Foto: Henny ter Mors-Pannen

De bruid

Piety Veenema

**DIGI-roman - in de zomer van 2010 verschenen op
www.welkominzuidhorn.nl**

*Digi-roman **De bruid***

Piety Veenema

Voor mijn zes zussen en voor haar die ik als mijn zus ervaar

Zuidhorn, zomer 2010

Downloadversie uitgebracht door www.welkominzuidhorn.nl

Foto omslag: Henny ter Mors-Pannen, www.footo.nl/profiel/Henny

Onderwerp: Hortensia

Titel foto: Gewoon doorgaan

Gemaakt op: 1 december 2007, Noordwijk

Introductie digi-roman “De bruid ”

Ooit kreeg ik tijdens mijn schrijfcursus de volgende schrijfoopdracht:

Schrijf de opening van een magisch-realistisch verhaal. De hoofdpersoon bevindt zich in een alledaagse situatie, en wordt geconfronteerd met Iets Onverklaarbaars. Besteed veel aandacht aan zijn/haar reactie daarop; die moet zo geloofwaardig mogelijk zijn. Schrijf daarna een outline van de rest van het verhaal, zodat duidelijk wordt hoe archetypisch het Onverklaarbare is.

Als u over voldoende tijd en inspiratie beschikt, mag u in plaats van de outline natuurlijk ook het complete verhaal inzenden....

Hoewel ik het een moeilijke opdracht vond, had ik blijkbaar toch voldoende inspiratie, want het werd dus een compleet verhaal: “De bruid”.

Voor de site www.welkominzuidhorn.nl heb ik het verhaal nu aangepast in 17 afleveringen.

Vaak probeer ik iets actueels in mijn verhalen te verwerken. In “De bruid” is dat de hortensiaroof in Friesland in de winter van 2004/2005 en de tsunami 2^e kerstdag 2004. Het verhaal speelt zich dan ook af in januari 2005.

Piety Veenema

Korte inhoud:

In “De bruid” wordt Ella in het leslokaal van haar modevakschool danig met haar menselijk tekort geconfronteerd door een onverwachte bezoeker in boerka. Deze vrouw heeft een mysterieuze opdracht voor Ella, waar ze niet onderuit kan, terwijl één van haar tweelingdochters in coma ligt (*magisch-realisme*).

De bruid - digi-roman van Piety Veenema

Aflevering 1

‘Wat? Is het al zó laat? O mevrouw Vogel, dan moet ik nodig naar huis. Mijn man zal wel weer mopperen. Waar bleef je zo lang? Nou daag, tot volgende week.’

‘Ja, tot volgende week.’

Ella slaakte een zucht van verlichting zodra de laatste leerling het leslokaal verliet. En een zucht van ergernis, want op de middelste tafels, bezaaid met restjes rafelige stof en naaigaren, lagen overal opgedroogde koffiekringen. En koffiemelkvlekken.

De lampjes van de drie naaimachines voor het raam brandden nog en rondom de naaitafels lagen her en der verspreid doorgeknijpte lusjes rijggaren. Om de paspop had iemand voor de zoveelste keer haar rolcentimeter laten hangen. En welja, op de lange tekentafels diverse proppen patroontekenspapier. Niemand die er aan dacht nog even mee op te ruimen. Nee, allemaal gauw naar huis.

Ella wierp een blik op haar horloge. Half elf. Geert was het gewend dat ze ’s avonds nooit voor half twaalf het lokaal achter hun eigen huis sloot. En de laatste week was het helemaal een latertje. Ze rekte de tijd zo lang mogelijk.

Verbeten stapelde ze de koffiebekers in elkaar en mikte ze in de afvalbak onder het schoolbord. Met haar handen maaide ze de rommel van de middelste tafel en boende de vlekken weg. Toen ze daarna met een zachte bezem de draden op de vloer bij elkaar begon te vegen, zag ze in het spiegelende raam hoe haar leesbril driftig aan het koord om haar hals heen en weer slingerde. Prompt hield ze op en bekeek zichzelf: het halflange haar in vette pieken. Doffe ogen en schraal om haar kin. Leunend op haar bezem staarde ze dwars door de vrouw van middelbare leeftijd door het raam in het duister.

Zolang ze maar bezig was, kon ze het van zich afzetten. Vanavond zelfs heel goed, want ze had in de eerste les met de examengroep reverskragen op schaal getekend en ze had gelijk gezegd toen iemand haar nog een gelukkig nieuwjaar wenste en vroeg hoe “het” nu was, dat ze het daar nu liever niet over had. Tijdens de tweede les waarin iedereen voor zichzelf bezig was, had ze vooral veel naar de opgewonden verhalen geluisterd over de hortensiarovers. Die werden steeds brutaler en hadden nu ook al in hun dorp huisgehouden.

Ella keerde haar spiegelbeeld de rug toe en voelde onder haar lange trui aan haar broekband. Té wijd geworden. Dat waren nu de gevolgen van een week onrust. Halve nachten had ze wakker gelegen door dat rottige schuldgevoel.

Verwoed begon ze de vloer weer te vegen met de beelden uit het ziekenhuis op haar netvlies. Charlotte met gebroken ledematen, neus in het gips. Bleek en stil, met een aangelegde drain in haar hoofd om eventueel hersenvocht af te voeren. Nog steeds niet bij kennis. Geert en Marianne die niet uit het ziekenhuis weg waren te slaan. Die zelfs waren begonnen Charlotte verhalen voor te lezen uit de kinderbijbel, die ze vroeger zo mooi vond, in de hoop dat ze hen kon horen.

Ella zuchtte diep. Het liefst zou ze op een stoel neerploffen en haar hoofd op tafel laten zakken. Maar ze moest het patroon van het joggingpak voor de groep van morgenmiddag nog tekenen en de broek van het nieuwe clownspak van Enrico nog zomen. Dat móest nu echt als ze het pak morgenvroeg mee naar het ziekenhuis wilde nemen. Nou ja, willen... ze móest wel. Geert en Marianne namen het haar hoogst kwalijk dat ze nog maar drie keer was geweest.

Met gemengde gevoelens zette Ella haar leesbril op. Ze klapte het schoolbord open om het door een leerling meegebrachte plaatje uit de Wehkamp na te tekenen.

Met behulp van haar grote houten liniaal zette ze de broeklengte op. Net toen ze stippellijnen van de heuphoogte en zithoogte aangekrijt had, hoorde ze de hond van de burens. In de tuin. Weer eens te lui om hem uit te laten, dacht ze geërgerd.

Ze hief haar hoofd op, luisterde naar het geblaf van de hond. Dacht aan wat een leerling haar vanavond vertelde terwijl ze het patroon van een cirkelrok op stof speldden. Dat de dieven al op honderden plaatsen in het Noorden actief waren geweest. Overal knipten ze stengels en knoppen van hortensia's weg. Schuttingen werden moeiteloos getrotseerd, evenals dikke coniferenhagen. De plant scheen bij uitstek geschikt te zijn om een joint van te draaien. Dat had in de krant gestaan, die Ella de laatste week amper had gelezen. 'Bij het roken van een hortensia komt er cyanide vrij,' had een andere leerling gezegd. 'En door de stof raakt de gebruiker licht vergiftigd. Die vergiftiging veroorzaakt een tijdelijk zuurstofgebrek, waardoor de roker opgewonden en een beetje gedesoriënteerd raakt. Sommige mensen vinden dat heerlijk.' De andere vrouwen hadden er tijdens de les danig grappen over zitten maken.

Vreemd. Meestal blafte de hond maar even. Nu hield hij maar niet op. Vreemde klanten in de buurtuin? Of achter haar eigen huis misschien?

Verdorie, ze moesten het niet wagen háár hortensia's te molesteren.

Driftig smeed ze haar liniaal en krijtje neer en beende met grote passen het leslokaal uit. In het halletje struikelde ze bijna over een sjaal die iemand blijkbaar had verloren. Ze vloekte binnensmonds. Toen stoof ze naar buiten.

Aflevering 2

In één oogopslag zag ze dat het pleintje tussen het lokaal en het woonhuis - op één damesfiets na - leeg was. De buitenlamp bij de achterdeur van het woonhuis flikkerde boven haar uitgebloeide hortensia's. Haar adem stakte.

Een gestalte in hurkzit. Voor háár hortensia. In een donkere cape leek het wel.

In Ella's oren begon het te bonzen en voor ze het zelf goed en wel besepte, had ze de gestalte al hardhandig vastgegrepen en snerpte ze: 'Wat moet dat hier?'

Tegelijk trok er een huivering door haar heen. Van de kou kon het niet zijn, want het was veel te warm voor de tijd van het jaar. Maar ze was te boos om zich af te vragen waardoor die huivering dan wél kwam.

De gestalte draaide zich om en keek omhoog.

Ella wist niet wat ze had verwacht, maar dit niet. Niet iemand in een donker gewaad met een zwarte sluier en een doek voor het gezicht, zodat alleen de ogen zichtbaar waren. Een vrouw die bovendien niet eens geschrokken leek, maar haar heel rustig glimlachend aankeek, terwijl de hond bij de burens van geen ophouden wist.

'Goedenavond,' zei de vrouw met een ongewoon zachte stem.

Jaja, net doen alsof. Van geen kwaad bewust. Maar die grote plastic tas dan voor d'r lijf?

'Meekomen,' barstte Ella uit, trok de vrouw overeind, waardoor ze weer dezelfde huivering voelde en begon haar richting leslokaal te duwen, terwijl ze met overslaande stem naar de hond riep dat hij zich koest moest houden. Maar hij bleef tekeer gaan en met zijn poten tegen de schutting krassen.

'Rustig maar,' zei de vrouw in het zwart zonder enige stemverheffing. 'Rustig Bruno, goed volk.'

Bruno, hoe weet ze dat? flitste het door Ella heen. Tot haar verbazing werd het ook nog stil aan de andere kant van de schutting. Maar het meest verbaasd was ze nog dat de vrouw in het zwart totaal niet tegenstribbelde. Rustig ging ze mee naar binnen en nam plaats op een stoel aan de middelste tafels met de rug naar het raam. En heel voorzichtig legde ze de plastic tas op haar schoot. Alsof daar iets heel kostbaars in zat.

Die houding van de vrouw weerhield Ella ervan de daad bij de gedachte te voegen de deur op slot te draaien. Toch bleef ze demonstratief met haar armen over elkaar aan de andere kant van de tafel staan. Argwanend bekeek ze de vrouw over de rand van haar leesbril.

'Wat moest dat bij mijn hortensia? Ik wil nú weten wat u in die tas heeft. Anders bel ik de politie. En haal verdomme die doek voor uw gezicht weg. Hoe heet u?'

De vrouw – met ondefinieerbare donkere ogen - bleef haar onbewogen aankijken, terwijl ze traag de doek voor haar gezicht liet zakken. En weer zag en hoorde Ella iets wat ze niet had verwacht.

'Ik heet Feikje,' zei de vrouw zacht in accentloos Nederlands, terwijl ze de plastic tas op tafel legde. 'Feikje Engel.'

Verbaasd en nog steeds argwanend staarde Ella de vrouw een tijdje aan die – hoewel ze blank was – in Ella's hoofd maar geen Feikje wilde worden. Eerder Fatima.

Wat voor kleur haar zou ze daar onder die hoofddoek verborgen houden? Aan de wenkbrauwen te zien, waarschijnlijk donkerblond. Hoe oud? Nog geen rimpels.

Vijfendertig? Of toch jonger?

'Ik keek alleen even of iemand in uw hortensia had geknipt,' zei de vrouw. 'U heeft geluk. Er zijn door de storm van eergisteren alleen wat takken geknakt. Ik heb het veel erger gezien.'

‘O ja?’

Slechts een vage glimlach van de vrouw. Een onwerkelijke rust ging er van haar uit. Ella’s blik ging naar de plastic tas die plat en vierkant was en geen uitsteeksels van hortensiatakken bevatte. Plotseling sloeg haar woede om in schaamte. Ze zeeg neer op een stoel. ‘Neem me niet kwalijk,’ stamelde ze en streek een vette haarlok naar achteren. ‘Ik... ik was niet helemaal mezelf.’

‘Hoe komt dat?’

Ella haalde haar schouders op.

‘Wilt u er over praten?’ Feikje Engel keek nu peinzend naar de muur boven de patroontekentafels.

Hoewel Ella wist wat daar aan de muur hing, keek ze toch achterom en meteen beseftte ze dat ze dat beter niet had kunnen doen. Want ze voelde haar weerstand afbrokkelen.

‘Uw dochter?’

‘Ja.’

‘Die rode zonnejurk met die ruches staat haar goed. En wat een decoratieve halterlijn. Heel bijzonder. Door u gemaakt zeker?’

‘Ja.’

‘Maar die jurk in het geel op de andere foto is nog beeldiger. Wat komt haar lange donkere haar daar mooi uit.’

Ella slikte en voelde het trekken bij haar mond. ‘Dat is m’n andere dochter.’

‘Het lijkt wel een tweeling.’

‘Dat is het ook. En ver-rek-te lastig ze uit elkaar te houden.’ Ella kon niet verhinderen dat haar stem grimmig klonk. ‘Ellendige toestanden heb ik met ze meegemaakt.’ Tegelijk dacht ze: Waarom vertel ik dit?

Abrupt draaide ze zich weer om met haar blik gericht op de plastic tas die tussen hen in lag. ‘Maar ja, daar zal ik u maar niet mee lastig vallen mevrouw. U kwam hier voor iets anders.’

‘Dat kan wachten,’ antwoordde Feikje Engel beslist. ‘Het zit u hoog. U voelt zich ergens schuldig over. Ik heb alle tijd. En als het u gerust stelt... ik hoefde hier alleen maar iets af te geven.... Ik woon hier niet in de buurt.’

Ella steunde met haar ellebogen op tafel en legde haar vuisten tegen haar gloeiende wangen. Ach, wat zou het ook? Je hart een keer luchten bij een vreemde?

Aflevering 3

‘Iedereen dacht vroeger dat Geert en ik ongewild kinderloos waren,’ begon Ella.

‘En dat was niet zo?’

‘Nee. Geert was dol op kinderen. Als het aan hem lag, dan had hij er wel tien gewild. Bij wijze van spreken dan. Het lag echt helemaal aan mij.’

‘U wilde ze niet?’

Ella haalde haar schouders op. ‘Ik heb gewoon niets met kinderen. Maar daar durfde ik niet voor uit te komen. Die calvinistische familie van Geert begreep al niet dat we niet getrouwd waren. Laat staan dat ik.... Nou ja, ik vreesde alleen nog maar meer onbegrip. Toen raakte ik na veertien jaar tóch zwanger. Een ongelukje. ‘k Wilde het weg laten halen. Maar Geert had het al aan z’n zuster verteld. Vertel Gertud iets en de hele familie weet het gelijk ook. Dus wat moest ik? En Geert was zo blij. Hij heeft me omgepraat.’

‘Heeft u daar spijt van?’

‘Ach ... Eerst niet. Ik dacht dat het er eentje was. Toen ik er achter kwam dat het er twee waren, was het al te laat. Veel te laat.’ Ella zuchtte en betrapte zich er op dat ze onophoudelijk met haar schouders trok. Prompt veranderde ze van houding en deed haar leesbril weer af. ‘Sorry hoor. Die laatste maanden vond ik gewoon een vreselijk zware opgave. Een aanslag op mijn lijf. En op mijn tijd.’

Ze kon het niet laten onder tafel steels haar rechterhand onder haar trui te schuiven en aan het rimpelige vel rond haar navel te voelen. ‘Ik had toen net een eigen modevakschool waar ik heel hard voor gewerkt heb en dat betekende alles voor me. ‘k Was bang dat ik dat met een tweeling wel zou kunnen vergeten.’

‘Toen heeft uw man u een voorstel gedaan, nietwaar?’

Ella zweeg en staarde voor zich uit. Ze vroeg zich af of ze zou zeggen dat Geert haar man niet was en dat dit óók aan haar lag.

Feikje Engel zei: ‘U heeft gelijk. Voor de wet is Geert uw man niet. Maar kan iemand waarmee u al vierendertig jaar samenwoont, gevoelsmatig dan niet uw man zijn?’

Hoe wist dat mens dat? Ella probeerde haar schrik te verbergen. ‘U kunt zich goed inleven mevrouw,’ zei ze en haalde diep adem. Ik vertel niets meer, dacht ze, maar het tegendeel gebeurde, alsof ze er zelf geen macht over had.

‘Enfin, Geert was de koning te rijk. Hij heeft me beloofd een paar jaar minder te gaan werken of desnoods een tijdje helemaal niet. Hij zou zich wel met die twee redden. Ik kan niet anders zeggen dat hij die belofte heeft waargemaakt. Hij heeft het zó kunnen regelen dat hij in de mannenmodezaak waar hij werkte, vier jaar lang alleen ’s morgens werkte. En ’s middags en ’s avonds als ik les gaf, was hij thuis. Voor de kinderen.’

Ella stond op, haalde de beide foto’s van de muur en zei terwijl ze deze voor Feikje Engel neerlegde: ‘Vorig jaar aan het strand gemaakt. Toen ze negentien werden. Zeg me eens of u verschil ziet.’ Ze ging weer zitten en wachtte.

‘Ze lijken spreken op elkaar. En op u. Dezelfde groene ogen en lange rechte neus.’

Ella knikte en bedacht dat Geert het meer verdiend had dat ze op hém leken. Dan hadden ze nu prachtige rode krullen gehad.

‘Wie had dat vlekje ook al weer? Was dat niet Marianne?’ Feikje Engel wees naar een moedervlekje in het kuiltje van de hals van het meisje in de rode jurk. ‘Dan moet die andere dus Charlotte zijn.’

Hoe wist dat mens dat? Ineens had Ella zin die raadselachtige vrouw de zwarte hoofddoek af te rukken en te roepen: Wie ben je? Maar tegelijk werd ze bang. Haar handen in haar schoot voelden klam aan. ‘U weet blijkbaar alles al,’ bracht ze er met moeite uit. ‘Wat voor zin heeft het dan nog verder te vertellen?’

‘Omdat het u rust geeft,’ antwoordde de vrouw kalm. ‘Ieder mens heeft dat nodig. Om ergens een plek of iemand te hebben waar hij al zijn bekommernissen op kan werpen.’

Dát had ze al eens eerder gehoord. Maar waar en wanneer? Ach, misschien moest ze maar gewoon ophouden met denken .

‘Weet u,’ vervolgde ze met haar blik naar beneden, ‘Charlotte is haar hele leven jaloers geweest op Marianne. Want die had iets wat zij niet had. Dat moedervlekje dus. Geert noemde Marianne liefkozend “mijn spijkerkopje.” Dat kon Charlotte niet hebben. Ondanks dat hij zei dat er maar één Sjalotje was en dat zij dat was. Nee, die meid moest en zou ook zo’n vlekje hebben. Wát een gedonder hebben we daar om gehad.’

Ella haalde diep adem. ‘Het begon geloof ik toen ze een jaar of zes was. Ik ontdekte het tijdens het ontbijt. Nét zo’n vlekje in Charlottes hals als Marianne. Die duivel had mijn donkerbruine wenkbrauwpotlood er voor gebruikt. Geert vond het wel grappig, maar ik vond het maar rare fratsen, want dat vlekje was nu juist hun onderscheidingsteken. Dus ik boende het niet bepaald zachtzinnig weg met een aanrechtdoekje. Onder hevig gekrijs van Charlotte natuurlijk. Nou, mevrouw, ik kan u verzekeren, dát ritueel heeft zich nog éttelijke keren herhaald.’

Weer zuchtte Ella diep en staarde naar het tafelblad. ‘Ineens was het over. Dacht ik. Maar Charlotte bedonderde me. Ze deed het stiekem. Onderweg naar school, met een wenkbrauwpotlood dat ze bij de Hema had gepikt, en ze boende het er af voor ze weer naar huis ging. Ik kwam er natuurlijk toch achter, via de juf van school. Die wist niet meer wie wie was.’

Feikje Engel zweeg.

‘En ik dacht dat ik het nog zó goed had opgelost. Van kleins af aan maakte ik hun kleertjes zelf. En ik zorgde er altijd voor dat de halslijn van Charlotte hoger was dan die van Marianne. Zo kon iedereen Marianne aan haar moedervlekje herkennen. Presteerden die twee het om onderweg naar school doodleuk van shirtjes te ruilen.’

Ella keek op en meende een glimlach bij de ander te bespeuren. Het maakte haar kregelig en ze schoot in de verdediging. ‘U vindt het vast maar kattenkwaad, mevrouw. En vast ook belachelijk dat ik me daar zo druk om maakte. Maar dit is lang nog niet alles. Charlotte heeft wat afgelogen en bedrogen in haar leven. Vooral toen er vriendjes kwamen. Deed ze dus net alsof zij Marianne was met dat namaakvlekje van d’r. En wie werd daar de dupe van? Precies mevrouw. Drama’s. Niet te filmen.’

Feikje Engel zweeg nog steeds.

‘Een jaar geleden liep dat gelieg en bedrieg bijna verkeerd af. Toen kwam Marianne bont en blauw thuis. In elkaar geslagen door een afgewezen vriendje van Charlotte die weer eens had gedaan alsof ze Marianne was. Zelfs Geert werd het toen te bont. Enfin, daarna was dat stomme gedoe wel ineens afgelopen. Bijna een jaar rust. Wat een heerlijkheid. Tot kortgeleden dus. In haar kerstvakantie. Toen waren de rapen gaar.’

Aflevering 4

‘Ik begrijp het al Ella. Charlotte had wéér een moedervlekje in haar hals.’

‘Ik word nóg kwaad als ik aan die triomfantelijke kop van d’r terugdenk,’ zei Ella grimmig. ‘Ik kon boenen wat ik wilde, maar dit keer vergeefs. Het was potdomme een tatoeage. En Geert steunde me niet. Die lachte alleen maar en zei dat hij nu twee spijkerkopjes had. Ik was zó verschrikkelijk kwaad. ‘k Heb drie dagen niet tegen Geert en de meisjes gesproken. En nu... nou ja, nu voel ik me schuldig.’

Ze beet op haar onderlip. Feikje Engel begon haar rechterarm te masseren en voor de derde keer die avond ging er een huivering door Ella heen. Want ineens wist ze wat ze gevoeld had toen ze daarstraks die vrouw buiten zo hardhandig had vastgegrepen. Of liever gezegd, wat ze niet had gevoeld.

Geen botten. Ze had in een zachte massa geknepen. Als in een lappenpop. Dit kan niet, dacht Ella. Ik word gek. Het heftige bonzen in haar oren begon opnieuw. Dit kan toch niet waar zijn?

Die vrouw had nog steeds een glimlach om haar lippen. Of was dat eigenlijk wel zo? Nee, nu ze wat beter keek, leek dat gezicht tegenover haar vrijwel uitdrukingsloos. Zonder emotie.

‘Wilt u over die ruzie vertellen?’ vroeg Feikje Engel zacht.

Ella keek een andere kant op. Charlotte had haar die sneer van veertien jaar geleden verweten, die zij had gemaakt over een tegeltje bij Gertrud: drie dochters en mama, een plaag voor papa. ‘Nou mama, jij zei: Bestaat er ook zo’n tegeltje waar het andersom is? Dan koop ik ‘m direct. Twee dochters en papa, een plaag voor mama. Papa zei later dat het borrelpraat van je was, maar ik ben het nooit vergeten mama. Ik was zes. Maar als ik mijn ogen sluit dan hoor ik nog die vreselijke lach van je uit je schorre keel.’

Bruusk stond Ella op en hing de foto’s van haar dochters terug aan de muur. Wat had dat zwarte spook tegenover haar hier eigenlijk mee nodig? En met alle andere verwijten die ze over zich heen had gekregen? Dat ze er bijna nooit voor de kinderen was geweest? En dat ze zondags nooit mee naar de kerk wilde, maar altijd maar die naaischool voorrang gaf? ‘Die ver-rek-te naaischool,’ had Charlotte geroepen.

Met haar rug naar die vrouw zei ze: ‘Ik voel me schuldig ja. Nou goed? Omdat Charlotte drie dagen na onze ruzie een ongeluk met haar brommer kreeg en in coma raakte. Geen idee of ze er ooit nog uit komt. En verder... wil ik er niet meer over praten. Laten we maar overgaan tot de orde van de dag. U kwám hier ergens voor, mevrouw.’

Ze draaide zich om. Demonstratief bleef ze achter haar stoel staan, om weer greep op de situatie te krijgen en haar angst te verbergen voor de vrouw die haar op zo’n wezenloze manier aankeek. ‘Nou mevrouw Engel, u kwam toch alleen maar iets afgeven?’

‘Ik kom hier namens de bruidegom,’ zei Feikje Engel terwijl ze behoedzaam twee lappen ivoorwitte stof uit de plastic tas haalde. ‘Zoals afgesproken.’

‘Bruidegom?’ Ella knipperde met haar ogen. ‘Ik weet van geen afspraak,’ zei ze koel.

‘Maar dit is toch de modevakschool?’

‘Jazeker.’

‘Dan moet ik hier toch echt zijn. De bruidegom heeft u een brief geschreven.’

‘Een brief? Ik weet van geen brief.’

‘Maar u moet de brief ontvangen hebben. Ik heb hem zelf bij u door de bus gedaan. Strikte orders van de bruidegom.’

‘Ik weet van geen brief.’

‘Hij was grijsblauw. Gericht aan mevrouw Dorland.’

Er ging Ella een licht op. Toch kon ze niet nalaten eerst snibbig op te merken: ‘Ik ben mevrouw Dorland niet. Dat is de naam van Geert. Mijn naam is Ella Vogel. Dat had uw bruidegom moeten weten, mevrouw.’ En er meteen achteraan: ‘Die brief, was het misschien zo’n kleur als van de belastingdienst?’

‘Dat zou kunnen.’

‘Dan ligt hij bij de stapel van Geert. Zeker weten. Ik haal hem meteen even op.’

‘Dat is niet nodig.’

Verbeelde ze het zich of klonk de stem van de vrouw ineens minder zeker?

‘Wie is die bruidegom eigenlijk?’ vroeg ze en het klonk agressiever dan ze bedoelde.

‘En waarom komt de bruid niet zelf?’

‘Daar mag ik niet over praten. Mijn enige boodschap was u deze stof te brengen.’

Dat antwoord ergerde Ella. ‘Wacht u hier,’ zei ze nu heel beslist en was al bij de deur. ‘Ik haal tóch die brief even op.’

Geert lag op de bank in zijn pyjama voor de TV te slapen. Ella begreep onmiddellijk dat er dan in de situatie van Charlotte nog steeds niets was veranderd.

Geerts grijze haar dat ooit rood was geweest, zat verwilderd om zijn hoofd. De afstandsbediening was uit zijn handen gevallen. Ella bukte zich en legde het ding terug op tafel. De TV met beelden over de tsunami durfde ze niet uit te doen, bang dat hij dan juist wakker zou worden en nog banger voor het verdriet en stille verwijt in zijn ogen.

Op haar tenen liep ze naar de schoorsteenmantel, naar de al dagenlang onaangeroerde post van Geert. En in haar hoofd hamerden ineens de woedende woorden van Charlotte die ze als opstandige puber na een ruzie haar een keer had nageroepen: ‘Papa is veel te lief voor jou. Een andere kerel had je allang een schop onder je kont gegeven.’

Hoe lang was ze weggebleven? Nauwelijks twee minuten, dacht Ella, toen ze met de blauwe enveloppe terugkwam in het leslokaal.

‘Potverdorie.’

Maar ze had het kunnen weten, want in een flits had ze waargenomen dat de damesfiets niet meer achter het huis stond, toen ze in het donker – de buitenlamp was kapotgegaan - teruggelopen was.

Haastig liep ze naar buiten, via de steeg naar de straat. De lantaarns waren al uit en ze tuurde de weg af. Een donkere gedaante boven een rood slingerend achterlichtje verdween in de verte.

Aflevering 5

Terug in het leslokaal had Ella zin om de achtergelaten lappen stof van tafel te grissen en deze met een enorme zwaai op de brede plank boven het kledingrek neer te smijten. En de enveloppe in haar handen er rigoureuus achteraan.

Toch deed ze dat niet. Ze dwong zichzelf die vreemde vrouw uit haar hoofd te zetten. Wat verbeeldde die Feikje Engel zich eigenlijk wel?

De enveloppe belandde op tafel en driftig tekende ze op het schoolbord verder aan het joggingpakpatroon. Daarna dwong ze zichzelf de wijde rode broek van de clini-clown af te maken. Geroutineerd liet ze het voetje van de snorrende naaimachine langs de afgespelde zomen glijden. Enrico rekende er op dat ze het pak mee zou nemen als ze morgen naar Charlotte ging.

'Jij weet ook overal wel een slaatje uit te slaan, mam.'

'Hoe bedoel je?'

'Als ik niet in het ziekenhuis had gelegen, had jij nooit die opdracht gehad.'

'Nou, dat is dan een geluk bij een ongeluk.'

'Denk je er zó over.'

'Die opdracht heb ik aan je vader te danken. En trouwens, we kunnen het geld goed gebruiken.'

Ella drukte het voetpedaal diep in. De naaimachine ratelde als een mitrailleur.

'Wat moest die engel bij jou?'

'Mevrouw Engel zul je bedoelen.'

'Een engel zei ik, had je dat niet gezien dan?'

Abrupt stopte ze met haar werk, draaide zich met een ruk om naar de linkerfoto aan de muur, waar ze Charlotte waande. Maar daar hing nu de foto van Marianne, terwijl ze heel zeker wist dat ze de foto's andersom had gehangen.

Marianne, in haar rode zonnejurk op het strand. Turend in de verte met een hand boven haar ogen. Op de rechterfoto deed Charlotte in haar gele zonnejurk hetzelfde met haar sandalen in haar andere hand.

Er was maar één persoon die de foto's verwisseld kon hebben. Maar waarom had die vrouw dat gedaan, zodat het nu leek alsof Charlotte Marianne volgde in plaats van andersom?

Ella liep naar de muur om de foto's weer te verwisselen. Maar plotseling liet ze haar al omhoog gebrachte hand weer zakken.. Feikje Engel zei dat de tweeling dezelfde groene ogen heeft als ik, dacht ze, maar dat is op de foto's helemaal niet te zien. Hoe wist dat mens dat dan?

Nu kon ze haar nieuwsgierigheid niet langer bedwingen. Met de punt van een schaar ritste ze de grijsblauwe enveloppe open en schudde de oogst op tafel. Drie dubbelgevouwen A-viertjes en een kleine dichte witte enveloppe die dik aanvoelde.

Ze zette haar leesbril op. Het eerste A-viertje bevatte een korte getypte tekst.

Geachte mevrouw Dorland,

Zoals afgesproken, vindt u hierbij een matenlijstje van de bruid. U mag er op vertrouwen dat de maten goed zijn. Ik verzoek u het bruidstoilet te maken, zoals aangegeven op het plaatje. Er is haast bij. Ik wil mijn bruid zo spoedig mogelijk halen.

De Bruidegom.

PS: De stof volgt nog. Ik zend een engel.

Voor de overige vier heb ik al een andere oplossing gevonden.

‘Ik zend een engel,’ las ze hardop. Wat is dit voor een waanzin?’ Haar ogen vlogen nog een keer over de regels. Zoals afgesproken? Ik heb helemaal niets afgesproken. Met niemand. En dan dat PS. Bah, wat is dit voor geheimtaal?

‘Ik zei het toch?’

‘Hou je mond.’

‘Het was een engel.’

‘Ik geloof niet in engelen.’

‘En dus bestaan ze ook niet voor jou?’

Ella schrok voor de tweede keer van de heftige inwendige discussie. Ze durfde niet naar de foto van Charlotte te kijken. Het begon weer te bonzen in haar oren.

Snel liet ze het briefje zakken en vouwde het tweede A-viertje open. Tot haar verbazing was dit voorzien van een stempel van háár modevakschool. Het was het standaard matenlijstje dat zij al jaren gebruikte. Een korte blik op de ingevulde vakjes was genoeg om te weten dat het om een slanke bruid ging.

Op het derde A-viertje dat ze open vouwde waren twee plaatjes geplakt. Geen bruidstoilet met een sluier, zoals ze verwacht had. Slechts een eenvoudige lange wijde rok waarvoor die ene lap soepele stof bedoeld moest zijn. Een apart getailleerd bovenstuk met een V-hals, waarvan de pas tot in een punt doorliep over de taille naar de buik. Middenachter drie parelknopjes, passend bij die andere lap met een ingeweven patroon van minuscule pareltjes. Mouwloos. Vast voor een zomerbruid. O, maar dan héb ik dus nog wel even, meneer de bruidegom. Vanwaar die haast?

Met dezelfde schaar ritste ze de kleinere witte enveloppe open. Een stapel bankbiljetten. Ze begon te tellen. Geschrokken en met trillende handen stopte ze het geld terug. Dit deugt niet, dacht ze. Dit kan gewoon niet. Die bruidegom is gek. Ik ben gek als ik hieraan begin.

Op het lampje bij de wasemkap in de keuken na, was het donker in huis. Uitgeput liet Ella zich op een stoel bij de keukentafel zakken.

Op tafel lag een briefje van Geert dat Marianne vannacht in Heerenveen bleef bij een vriendin. En dat – zoals ze al had vermoed - in de toestand van Charlotte niets was veranderd. *Ik slaap vannacht in de kamer van de tweeling.*

Somber dacht Ella: Door al dat gevlieg naar het ziekenhuis eten we al een week apart. En nu slapen we dus óók al apart. Zo ver is het al met ons gekomen. Het ongeluk drijft ons uit elkaar in plaats van naar elkaar toe. Hoe moet dat met ons als Charlotte nooit meer wakker wordt?

Aflevering 6

‘Ben je al zover?’ klonk het zangerig.

Ella keek op van haar werk bij de patroontekentafels. Een gepermanent blond hoofd om de hoek van de deur. Toen vulde het brede lichaam de gehele deuropening van het leslokaal en drong een sterke parfumeur haar neus binnen.

‘Het is al bijna kwart voor tien,’ zei Gertrud. ‘Als we Marianne om tien uur willen aflossen, dan mogen we wel opschieten.’

‘Ik kom zó.’ Ella boog zich weer over de tafel en vouwde het patroon van de bruidsjurk op dat ze net had getekend, waarvan ze gisteravond nog tegen zichzelf gezegd had dat ze gek was als ze hieraan begon. Maar na een halve nacht wakker liggen had ze gedacht: Wat maakt het eigenlijk ook uit? We kunnen die zeshonderd euro heel goed gebruiken.

Ze bleef het alleen vreemd vinden hoe het zat met dat “zoals afgesproken” in de brief van de bruidegom.

Toen ze Geert vanmorgen tijdens het ontbijt tussen neus en lippen had gevraagd of er nog naaiopdrachten via de telefoon waren gegeven, had hij van niets geweten.

‘Wat heb je dáár voor mooi pak hangen?’ Gertrud liep naar het kledingrek waar het glanzende clownspak van Enrico klaar hing.

‘Geef maar hier, dat moet mee naar het ziekenhuis.’ Ella vertelde van de nieuwe opdrachten die ze van Enrico gekregen had, terwijl ze het pak opvouwde en in een platte doos deed.

Gertrud reageerde in dezelfde trant als Charlotte gisteravond in haar hoofd: ‘Jij weet ook overal wel een slaatje uit te slaan, zeg. Als Charlotte niet in het ziekenhuis had gelegen, had die clown je nooit gevraagd.’

Ella had niet de energie om er op in te gaan. Ze glimlachte vermoeid en zweeg. En ze zweeg ook toen Gertrud langs haar neus weg nog zo nodig - voor de zoveelste keer - moest opmerken: ‘Trek toch es een keer wat beters aan. Altijd die lange wijde truien van jou...’

Gedurende de rit naar het ziekenhuis at ze een banaan en twee krentenbollen op zodat ze kon blijven zwijgen. Of Gertrud het door had of niet, interesseerde haar niet. Die deed de hele autorit niets anders dan kwebbelen over een kennis die er vroeger maar op los had geleefd en die tot Gertruds vreugde nu dan toch eindelijk ook “in de Heer” was.

In het ziekenhuis gaf Ella, zoals ze met Enrico afgesproken had, de platte doos af bij de receptioniste. ‘Ik ga met de trappen,’ zei ze. Voor geen goud gaf ze toe dat ze claustrofobisch was. ‘Goed voor m’n conditie.’

Haar schoonzus wilde haar zware lichaam niet de trappen ophijsen. Gertrud wilde per se met de lift.

Ella nam de trappen zoals ze gewend was. Door treden over te slaan was ze in een zucht op de tweede verdieping en wachtte ze voor de linkerlift die net stopte. Ze verwachtte Gertrud te zien. Maar in de lift stond een gesluierde vrouw in een zwart gewaad, met de rug naar haar toe.

De liftdeuren schoven even open en gelijk weer dicht. Verbouwereerd staarde Ella naar de lift die naar beneden ging. Toen wist ze niet hoe snel ze de trappen weer af moest roetsen. Gelukkig waren er op dit tijdstip van de dag geen andere bezoekers die haar konden hinderen. En gelukkig had ze haar platte schoenen aan. Hijgend stond ze even later voor de lift op de begane grond.

Toen de deuren opengingen was de lift leeg.

Met bonzend hart vloog ze de trappen weer omhoog naar de eerste verdieping. Met grote passen beende ze door de lange gang en speurde naar links en rechts. Ze botste bijna op een patiënt in een rolstoel die haar uitfoeterde, waardoor ze haastig uitweek en tegen een kar met wasgoed aanliep. De vrouw in het zwarte gewaad was echter nergens te bekennen.

Buiten adem en met zware benen kwam ze voor de tweede keer op de tweede etage aan, waar Gertrud met hoogrode konen voor de rechterlift stond te wachten met een geërgerde blik op haar polshorloge.

Uit een kamer aan het eind van de gang kwam een meisje in een lange beige winterjas met lang donker golvend haar. Ella wist dat het niet kon maar even verbeelde ze zich dat het Charlotte was die op hen af kwam rennen.

Gertrud strekte haar armen al uit en ving Marianne op die prompt begon te huilen en niet in staat was iets te zeggen.

Ella dacht dat haar hart stil bleef staan en kon alleen maar denken: Charlotte is dood. Veel te snel en veel te diep haalde ze adem, zodat het zweet haar aan alle kanten uitbrak. Ze sloot haar ogen. Het suisde in haar oren.

‘Ella, wat doe je,’ klonk het van heel ver.

Toen ze haar ogen weer opende zat ze in een rolstoel bij de tafel in de ziekenkamer. Iemand had haar jas losgeknoopt. Verdwaasd deed ze een poging overeind te komen. Maar twee paar handen hielden haar tegen.

‘Charlotte,’ mompelde ze.

‘Charlotte is nog steeds in coma, mama.’ Marianne zat gehurkt bij haar en hield haar hand vast. ‘Ik dacht ... dat ze met haar wimpers knipperde.... en toen...’ Marianne begon weer te snikken.

Terwijl een verpleegster aan Ella’s hoofd voelde en haar pols opnam, vertelde deze dat de in allerijl opgetrommelde dokter hen helaas had moeten teleurstellen. Er was geen enkele verandering bij de patiënte te bespeuren. ‘En het lijkt me verstandig,’ besloot de verpleegster, ‘dat u hier maar een tijdje rustig moet blijven zitten, mevrouw.’

Gertrud zette een glas water voor haar neer.

Aflevering 7

Gertrud zat aan het ziekenhuisbed van Charlotte voor te lezen uit de kinderbijbel. Marianne was tot op de helft gekomen voor ze naar haar werk vertrok. Het ging over een verhaal dat Jezus vroeger vertelde. De arbeiders in de wijngaard.

Ella zat in een stoel bij de tafel voor zich uit te staren.

Geert wilde de kinderen een christelijke opvoeding geven, omdat het geloof veel voor hem betekende. Zij had het goed gevonden, hoewel ze zelf niet uit een godsdienstig milieu kwam. Geert had veel aan tafel na het eten uit de kinderbijbel voorgelezen. De kinderen vonden het prachtig. In het begin kon ze het geduld opbrengen om aan tafel te blijven zitten, maar het duurde niet lang of ze deed ondertussen de afwas of andere klusjes. Daardoor was die bijbel voor haar altijd een boek vol geheimtaal gebleven. Engelen bijvoorbeeld, bestonden die nu wel of niet? En als ze bestonden, in welke gedaante verschenen ze dan aan je?

Onrustig schoof Ella op haar stoel heen en weer. Hoe kwam het dat zij gisteravond zo'n rare discussie in haar hoofd voerde met Charlotte? Wat was er in vredesnaam in haar gevaren? Stond Feikje Engel daarstraks nou in de lift of niet? En als dat zo was, dacht ze, wat had ze hier dan te zoeken? Houdt ze me soms in de gaten?

Doe niet zo paranoïde, vermaande ze zichzelf. Denk liever over die bruidegom na. Waarom hij er niet bijgeschreven heeft wanneer hij de bruidsjurk op komt halen. Of zou hij een engel zenden, dacht ze spottend. Feikje Engel?

'Een verhaal dat Jezus vertelde,' hoorde ze Gertrud achter zich zeggen. Die begon dus met een nieuw verhaal. Ella herinnerde zich dat heel veel verhalen, die zij altijd als sprookjes had opgevat, zo begonnen: Een verhaal dat Jezus vertelde...

'Er waren eens tien meisjes... nee, ik vergis me, er waren er elf. Eén meisje en tien vriendinnen. Dat éne meisje was de bruid. En ze zei tegen de tien: "Willen jullie mijn bruidsmisjes zijn?"'

Ella spitste haar oren. Dit was - van de verhalen die Geert had voorgelezen - het enige verhaal dat ze een keer had nagelezen in de bijbel. Ze herinnerde zich dat ze nogal verbaasd was geweest. Want het echte verhaal in de bijbel was toch heel anders.

Op tafel lag een rood boek. Het Nieuwe Testament. Ella luisterde al niet meer naar Gertrud en begon in het boek te bladeren. Mattheüs. Zou ze het hierin kunnen vinden? Of stond het in Marcus of één van die andere evangeliën?

Gelukkig stond boven alle korte stukjes steeds de titel cursief gedrukt. *Het doel der gelijkenissen. Andere gelijkenissen. Nog meer gelijkenissen. De vraag om een teken. Het verloren schaap.*

'Nu waren vijf meisjes verstandig,' hoorde ze op de achtergrond terwijl ze zelf maar door bleef bladeren. 'Die dachten na. Zij namen niet alleen een lampje mee, maar ook een kruikje met olie.'

Hebbes. Mattheus 25: 1 tot 13. *De wijze en dwaze maagden.*

Dan zal het koninkrijk der hemelen vergeleken worden met tien maagden, die haar lampen namen en uittrokken, de bruidegom tegemoet. En vijf van haar waren dwaas en vijf waren wijs. Want de dwaze namen haar lampen mede, maar geen olie; doch de wijze namen olie in haar kruiken, met haar lampen. Terwijl de bruidegom uitbleef, werden zij allen slaperig en sliepen in. En middenin in de nacht klonk een geroep: De bruidegom, zie, gaat uit hem tegemoet! Toen stonden al die maagden op en brachten haar lampen in orde. En de dwaze zeiden tot de wijze: Geeft ons van uw olie, want onze lampen gaan uit. Maar de wijze antwoordden en zeiden: Neen, er mocht niet genoeg zijn voor ons en voor u; gaat liever naar de verkopers en koopt voor uzelf. Doch terwijl

zij heengingen om te kopen, kwam de bruidegom en die gereed waren, gingen met hem de bruiloftszaal binnen en de deur werd gesloten. Later kwamen ook de andere maagden en zeiden: "Heer, doe ons open! Maar hij antwoordde en zeide: Voorwaar, ik zeg u, ik ken u niet. Waakt dan, want gij weet de dag noch het uur.

Dezelfde huivering die Ella gisteravond voelde toen ze Feikje Engel in haar arm had geknepen, ging door haar heen terwijl Gertrud op zo'n overdreven kleuterschooltoon voor bleef lezen: 'Dat is me wat. Vijf zijn er niet. "Ach tóe... bruidegom, wácht nog even! Héus ze kómen zó." Maar hij wil niet wachten. Het is toch al zó laat. Dán maar zónder de vijf vriendinnetjes. Zingend ...'

Vijf meisjes bleven er dus maar over. Vijf maagden volgens de bijbel. Vijf bruiden?

Ella zag het PS uit de brief van gisteravond weer voor zich: *De stof volgt nog. Ik zend een engel. Voor de overige vier heb ik al een andere oplossing gevonden.*

Aflevering 8

Om half twaalf was Ella weer thuis. In de auto al had ze Gertrud die nog mee naar binnen wilde voor een kop koffie, afgewimpeld met de smoes dat ze nog coupeusewerk moest doen vóór haar naailes om twee uur begon.

Ze paste ervoor haar schoonzus te laten merken dat ze onrustig was, want het laatste uur na dat bijbelverhaal werd ze beheerst door de gedachte: Zie je wel. Ik dácht het vanmorgen vroeg al...

In de keuken smeerde ze snel een paar boterhammen. Bij de eerste hap werd ze misselijk en besloot het brood in een trommeltje mee te nemen naar het leslokaal. Ze had geen zin haar voicemail af te luisteren. Waarschijnlijk toch alleen maar mensen van de kerk die wilden weten hoe het met Charlotte ging. Of nog meer van die fanatiekelingen die zich aanboden om óók te komen voorlezen in het ziekenhuis.

In de kast naast het schoolbord zocht ze naar de kartonnen grondpatronen van de tweeling en legde ze op de patroontekentafels.

Daarna bladerde ze zenuwachtig door de ordner, waarin ze de matenlijstjes bewaarde van alle leerlingen en voor wie ze ooit iets gemaakt had. Hebbes. De lijsten van Marianne en Charlotte.

Vorige zomer had ze die rode en gele zonnejurken voor hen gemaakt. En een strakke witte rok met verlaagde taille. Ze herinnerde het zich nog als de dag van gisteren. Want voor het eerst had ze de tweeling afzonderlijk moeten meten.

Charlotte was wat voller geworden. Ella had het onmiddellijk door maar niets gezegd. Zelfs dát besprak haar dochter liever met Geert of met “tante” Gertrud. Van hen had ze later gehoord dat Charlotte de pil slikte.

Eerst vergeleek ze het matenlijstje van Marianne met die van de onbekende bruid. Schouderlengte en tallelengte exact hetzelfde. Ruglengte en bovenwijdte ook.

Bij Charlotte idem dito. Taillewijdte en heupwijdte weken af. Marianne had een taille van achtenzestig. Charlotte eenenzeventig.

Ella kon het niet laten even aan haar eigen taille te voelen. Ooit had ze ook achtenzestig.

Toen vergeleek ze de heupwijdte van de tweeling. Ook een paar centimeter verschil.

Zie je wel, ze dacht het vanmorgen al, toen ze het patroon van die bruidsjurk tekende: wat komen die maten me bekend voor.

Met trillende vingers vouwde ze het papieren patroon van het bruidstoilet open en legde Charlottes kartonnen bovenstuk er bovenop.

Ze hapte naar lucht en moest zich aan de tafel vastgrijpen.

Met haar hoofd in haar handen en de bruidsstof en enveloppe op tafel zat Ella voor zich uit te staren. Flarden van bijbelverhalen, die Geert de kinderen ooit had voorgelezen, maalden in haar hoofd. Had ze vroeger maar wat beter opgelet. Hoe ging dat ene verhaal over Koning David ook al weer?

Iemand kwam bij de koning op bezoek met de boodschap dat zijn zoontje zou sterven. Dat was als straf bedoeld omdat David de vrouw van zijn buurman had genomen en ervoor gezorgd had dat die man in de frontlinies was gesneuveld. Die vrouw was al zwanger van David, voor haar man dus sneuvelde. Maar wie was die boodschapper? Een profeet? Of een engel?

Ach, deed dat er iets toe? Het ging om die boodschap. Dat Davids zoontje zou sterven.

Kan dit... is dit soms ook een boodschap voor mij? Ella pakte de enveloppe en huiverde opnieuw. Is dit mijn straf? Moet ik een bruidskleed maken voor Charlotte? Dat gelijk - ze durfde haar gedachte bijna niet af te maken - ook haar doodskleed zal zijn?

Ella las nog eens het briefje van de Bruidegom. *Er is haast bij, Ik wil mijn bruid zo spoedig mogelijk halen.*

In een opwelling scheurde ze de brief in tweeën. In vieren, in achten. Ze ging maar door. Het scheurende geluid en de almaar kleiner wordende snippers gaven haar een opgelucht gevoel. Maar toen ze de troep in de prullenbak mikte dacht ze ineens aan de laatste dreigende zin uit dat bijbelverhaal in het ziekenhuis: *Waakt dan, want gij weet de dag noch het uur.*

Ineens wist ze het heel zeker. En alles in haar kwam in opstand. Dit kan niet, dacht ze, terwijl ze de bruidsstof terugstopte in de plastic tas. Als u werkelijk bestaat God, dan doet u dit Geert en Marianne niet aan. Kan ik het niet met u op een akkoordje...?

Haar gedachten werden onderbroken door de mobiele telefoon. Snel nam ze op.

Het was Geert. Hij zei dat hij tussen de middag niet thuis kwam eten, omdat hij alleen op de zaak was. De bazin had onverwacht vrijgenomen. 'Na zessen ga ik gelijk naar het ziekenhuis.' Hij kuchtte. 'Een uur geleden heb ik nog drie broeken van de zaak gebracht. Die moeten vóór vrijdag korter gemaakt worden.'

Heb ik dus indirect toch de waarheid tegen Gertrud gesproken, dacht Ella wrang.

'Eén broek moet ook in de taille worden ingenomen,' zei Geert.

Ella liep zuchtend naar het kledingrek waar de drie broeken hingen en viel uit: 'Verdomme Geert, dan moet ik eerst de hele tailleband er aftornen. Dat past me deze week totaal niet.' Ze liep terug naar de patroontekentafel en gleed met haar hand over de bruidsstof. 'Ik heb nog méér werk te doen. Dat moet vrijdag óók klaar zijn.'

Wát een stelligheid ineens. Ze schrok daar zelf verschrikkelijk van en sloeg haar hand voor haar mond. Geen woord kon ze meer uitbrengen.

Aan de andere kant van de lijn werd het ook stil. 'Ik kan het helaas niet terugdraaien,' klonk het uiteindelijk timide. 'Het spijt me.'

Ella zag Geert voor zich toen zij vannacht - na uren alleen draaien in het tweepersoonsbed - stilletjes bij het stapelbed had gekeken. Hoe hij daar lag te slapen in het bovenste bed van Charlotte. Op zijn zij, met een wollen trui van haar tegen zijn gezicht.

'Sorry,' bracht ze uit. 'Heb je... heb je 't al van Marianne gehoord?'

'Ja, ze belde net vanaf haar werk.'

Ella zag het betraande gezicht van Marianne voor zich en vermoedde dat Geert nu ook moeite met zijn tranen had. Ze hoorde hem slikken.

Ze kon hem nu onmogelijk over die vreemde opdracht vertellen. Geert zou kapot gaan van verdriet. Dit mocht ze hem niet aandoen. Of hij zou denken dat ze compleet gek geworden was.

'Ik had zo gehoopt dat Charlotte.... Stel dat ze... Stel dat ze vanmiddag overlijdt, dan...'

Charlotte overlijdt vanmiddag niet,' viel Ella hem in de rede. Ik denk...'

Geert luisterde niet. 'Dan sluit ik direct de zaak.'

'Dat is niet nodig.' Ineens was Ella heel rustig. 'Luister Geert, Charlotte gaat niet dood. Hoor je me? Geert?'

'Er komen klanten in de winkel. Ik moet ophangen.'

'Charlotte gaat niet dood,' herhaalde ze met klem voor ze haar mobieltje uitschakelde. En ze dacht er achteraan: Nog niet. Zolang ik die bruidsjurk niet klaar heb, gaat Charlotte niet dood.

Aflevering 9

Toen de laatste leerling om half vijf vertrok, sloot Ella gelijk het leslokaal af en verving de kapotte buitenlamp aan de bijkeukenmuur. Gelukkig, haar hortensia's waren nog steeds intact.

Bij een aantal leerlingen hadden de dieven inmiddels ook huisgehouden en de verontwaardiging was groot. De vrouwen raakten er na het patroontekenen tijdens de vrije les niet over uitgepraat. Dat was een zeer welkome afleiding geweest.

Maar zodra Ella alleen was, zag ze constant de beelden van vanmorgen in het ziekenhuis voor zich. De verpleegster die het infuus bij een inwitte Charlotte verving. Het witte gipsen kapje op haar neus. De kaalgeschoren plek op haar hoofd waar de drain zat. Gertruds heftige "nee"-schudden toen zij zelf heel voorzichtig geopperd had dat de situatie misschien hopeloos en uitzichtloos was. De dokter en de verpleging die hen aanhoorden, maar niets zeiden. Ella begreep het wel. Ze wilden geen valse hoop wekken. Ze moesten genoeg nemen met: "het is afwachten."

Ze schrok op van het geluid van de telefoon. Net toen ze haar gewassen haren in de badkamer afdroogde. Stom, ze had de telefoon op de keukentafel laten liggen. Met de handdoek om haar hoofd haastte ze zich naar beneden. Maar de telefoon op de keukentafel was stil.

Ze sjokte terug naar boven en föhnde het haar voor de kastdeurspiegel van de tweeling. Monsterde zichzelf in de spiegel en bedacht dat Feikje Engel gisteravond gelijk had.

In een opwelling deed ze de föhn uit, trok de kast open en liet haar handen onrustig door de kleding van de meisjes gaan. Maar daar hing niet wat ze zocht.

Ze vond het ten slotte in de andere kast, op de een na onderste legplank, tussen een stapel T-shirts.

Even later sloeg ze de gele gekreukte zonnejurk met de ruches uit en hield deze voor zich. Kritisch bekeek ze zich in de spiegel. Je hebt gelijk mevrouw Engel. Zo moeder, zo dochters. Alleen niet meer zo....

Korte aanhoudende geluidjes. Dezelfde als daarstraks. Het kwam uit de verste hoek. Aarzelend liep ze met de jurk over haar arm op het geluid af. Naar Charlottes ladeblok naast het bureau.

De bovenste la, waar de sleutel nog in zat, trok ze open. Greep naar de mobiele telefoon.

'Met Ella Vogel.'

.....
'Hallo?'

In gesprek.

Allemaal nullen op de display.

Trillend legde Ella het mobieltje terug. Ze zou de la al weer dicht doen, toen haar oog op een dik rood gebloemd schrift viel naast een bakje met pennen en markeringsstiften.

Voor ze het wist had ze het al vast. Het had een kartonnen kaft. Zittend aan het bureau begon ze er in te bladeren.

Meer dan de helft volgeschreven, met korte verhaaltjes. Spreuken. Gedichtjes. Ook een paar gedichtjes over Doornroosje en Sneeuwvitje die ze vluchtig las en die haar rillingen bezorgde. Maar tijd om daar bij stil te staan, gunde ze zich niet.

Nieuwsgierig bladerde ze verder. Op sommige bladzijden krantenknipsels, dat waren gedichtjes van anderen. Sommige regels geel gemarkeerd. Helemaal achterin nog meer van die korte gedichtjes en een groot dubbelgevouwen krantenknipsel. "Gevoel

overbrengen” stond er in de kop.

Dit hoort eigenlijk niet, zei een stem in Ella. Dichtdoen.

Toch sloeg ze het nog een keer open en begon ergens middenin te lezen.

En te herlezen.

En nog eens.

Het begon verschrikkelijk te bonzen in haar oren. Abrupt klapte ze het schrift dicht en legde het terug in de bureaula. Alsof ze zich ergens aan gebrand had, zo snel trok ze haar hand terug.

Haastig ruimde ze de föhn op, vouwde de zonnejurk van Charlotte weer op. Ze vloog naar beneden om een blik soep op te warmen. Maar de woorden uit Charlottes gedicht hadden zich al in haar ziel gekerfd. De eerste twee regels mokerden telkens door haar hoofd, terwijl ze driftig in de soep stond te roeren:

Mijn moeder is niet sociaal

Ze redt 't prima in d'r eentje

De andere regels liet ze niet bij zichzelf toe. Nog niet.

Aflevering 10

‘Mevrouw Vogel...’

Ella, die bij de tekentafels het patroon van de bruidsjurk op stof had gespeld, keek verbouwereerd op. Het was nog veel te vroeg voor de dinsdagavondgroep. En Bart de Boer, de enige jongen van de negenkoppige groep, stond verontwaardigd voor haar neus met zijn ene hand in zijn korte rossige haar te grijpen. Met zijn andere hand klapte hij zijn tas op een stoel neer.

‘Weet u...dat er... tak...takken uit uw ...hor... hortensia missen?’

‘Nee hé?’

Ella stooft naar buiten waar het inmiddels donker was. Onder het licht van de buitenlamp, bij de achterdeur van het woonhuis, zag ze het meteen en sloeg haar hand voor haar mond terwijl ze neerhurkte.

‘Ze hebben hem.... hele.... helemaal... k.. kaal geplukt,’ zei Bart.

Ella zag dat er ettelijke takken ontbraken. Er waren heel veel verse knippen te zien.

‘Potverdorie. Bijna onder m’n neus. En ik heb er niks van gemerkt.’ En ze dacht er achteraan: de hond van de burens blijktbaar ook niet.

Ze kwam overeind en inspecteerde de andere struiken die tot haar opluchting nog intact waren.

‘Bij ons zijn ze ook bezig gew.... weest. In onze v... voortuin.’

Ella liet de jongen praten. Hij had daar nogal wat tijd voor nodig, want hij stotterde af en toe en bovendien sprak hij op een manier alsof hij bij elk woord na moest denken.

‘Kom mee naar binnen, joh. Daar is het warmer.’

Bart hing zijn jas op in het halletje. In het leslokaal, tegenover elkaar aan de middelste tafels liet Ella hem zijn verhaal verder vertellen. Zelf blies ze ook behoorlijk wat stoom af.

Toch was ze lang niet zo verontwaardigd als gisteravond tegen Feikje Engel. Ze kon op een gegeven moment zelfs gelaten haar schouders er over ophalen en verzuchten: ‘Het is niet anders.’ Na die confronterende regels in Charlottes gedicht leek dit raadselachtige gedoe met de hortensia ineens niet zo belangrijk meer.

‘Ik hoop dat u het n... niet erg vindt dat ik z.. zo vroeg gekomen ben.’ Bart keek haar met zijn bruine ogen afwachtend aan. ‘M... maar ik wou weten ... hoe gaat het met Charlotte? En met u?’

De jongen had iets trouwhartigs over zich. Net als Geert.

Ella slikte. Zal ik zeggen dat ik zelf het stadium van de hoop sinds vanmorgen al voorbij ben? ‘Ach...’ zei ze alleen en trok met haar schouders.

‘Ik weet wat het is,’ zei Bart. ‘Ik heb ook in coma gelegen.’

Ella knipperde met haar ogen.

‘Dat wist u niet, hé?’ Het kwam er trots uit.

‘Nee.’

Bart glimlachte. ‘Bijna niemand hier weet dat. Iedereen denkt dat ik gewoon wat traag ben. U denkt dat ook.’

Bart wachtte niet op haar reactie. Ella zag ineens in deze jongen - die zij steeds als rustig en nogal verlegen had getypeerd – iets onverzettelijks verschijnen.

‘Twee jaar geleden heb ik een ongeluk gehad. Bijna op dezelfde manier als Charlotte. Ik reed met m’n brommer om een groep discogangers heen. Die liepen midden op straat. Toen waren daar ineens die felle koplampen. Verder weet ik niets meer. Ik had zes ribben kapot en m’n been was gebroken en ik heb vijf weken in coma gelegen.’

Bart vertelde dat hij het heel moeilijk had gehad. Dat hij in het begin erg in de war was en het praten opnieuw had moeten leren. Maar het ging steeds beter. Vooral sinds ze hier vorig jaar in Wolvega waren komen wonen en hij maandags en dinsdags vrijwilligerswerk in de bibliotheek mocht doen. Daardoor kon hij veel met andere mensen praten. ‘Hoewel... mijn hart ligt natuurlijk ergens anders. Nou ja... dat heb ik u vóór de kerstvakantie al verteld.’

Ze zwegen beiden een tijdje. Ella besepte ineens dat Barts verhaal een kant van het probleem was waaraan de hele familie ongetwijfeld had gedacht, maar waarover niemand nog hardop had durven spreken: Hoe Charlotte er aan toe zou zijn, als ze uit de coma zou ontwaken. Of ze ook een hersenbeschadiging had opgelopen.

‘Ik wou u dit vertellen, mevrouw Vogel,’ stamelde Bart. ‘U moet niet de hoop verliezen.’

Ella glimlachte vermoeid en keek op haar horloge toen ze gestommel en gelach in het halletje hoorde. ‘O jee, ik moet de koffie nog ophalen.’

Snel begon ze de patroondelen van de bruidsjurk op de tekentafel op te vouwen. Bart stond ineens naast haar.

‘Heeft u...Heeft u er nog over nagedacht, mevrouw Vogel?’ Hij keek haar smekend aan.

Ella aarzelde. De laatste regel van Charlottes gedicht stond haar ineens pijnlijk en haarscherp voor de geest. Haastig legde ze alles terug op de plank boven het kledingrek in de hoek.

‘Blijf na de les maar even na,’ zei ze en begroette twee “hallo” roepende vrouwen die binnenkwamen. ‘Ik ga nog gauw even de koffie halen.’

Aflevering 11

De twee koffiezetapparaten in de keuken hadden hun klus al geklaard. Terwijl Ella bij het aanrecht de koffie in de thermoskannen schonk, dacht ze aan wat Bart haar na afloop van de laatste les voor de kerstvakantie had gevraagd. Hij had zijn jas al aan en stond met zijn hand aan de deurknop toen hij zich omdraaide naar haar. Zij was bezig de draden van de tafels bij elkaar te vegeen.

‘Mevrouw Vogel.’ Bart liep terug en ging op een stoel zitten. ‘Ik w... wil dolgraag verder... in de mode. Hoe vindt u... Hoe vindt u dat ik het doe?’ Verwachtingsvol keek hij haar aan.

‘Je bent een hele goede leerling. Erg nauwgezet.’ Ella schoof een paar stoelen recht. ‘Dat heb ik direct al gezien toen je hier in september op les kwam.’

Bart glom. ‘In m’n vorige woonplaats heb ik al de nodige diploma’s behaald. En komend jaar wil ik examen doen in het herenvak. Ik wil niets liever dan zelf ooit ook les geven.’ En enthousiast: ‘Kan... kan ik niet bij u in de leer?’

Ella was overrompeld en er ook bij gaan zitten. Nadenkend had ze hem aangekeken. Hij droeg het donkergroene jeanspak, waarmee hij in oktober de eerste prijs gewonnen had tijdens de modeshow van de winkelvereniging van eigengemaakte kleding. Perfect gestikte gele dubbele naden. En voor zijn moeder had hij een rok met paspelzakken gemaakt met een vrij ingewikkeld plooiestuk onderin het voorpand. Daar was hij ook mee in de prijzen gevallen. Hij was erg secuur. Ze zou goede sier met hem kunnen maken.

‘Ik zou u kunnen helpen,’ zei Bart ijverig

Ella glimlachte en besepte ineens dat hij dat eigenlijk al een tijdje deed. Beelden van Bart verschenen op haar netvlies: hoe hij andere cursisten geduldig uitlegde hoe de naaimachines werkten, hoe hij enthousiast meehielp patronen zo voordelig mogelijk op stof te leggen. Hoe zijn vier mappen met patronen op schaal van zijn examens, die hij haar een keer had laten zien, er uitzagen. En hoe perfect de uitwerking van die patronen op stof was. Die jongen had het gewoon in zich.

Toch had ze de boot afgehouden. ‘Je bent nog wel erg jong.’

‘Drie...ën...twintig,’ ging hij tegen haar in.

Ze had hem weggestuurd met de belofte dat ze er over na zou denken. Toegegeven, ze had het soms veel te druk, zoals Bart nog had aangevoerd. Hij zou aan de beginnersgroepen best patroontekeningen willen geven en dan had zij ondertussen meer tijd om de boeken met getekende en uitgewerkte patronen van de examengroepen na te kijken. Bovendien viel het niet altijd mee om – als iedereen met iets anders bezig was – steeds om te schakelen.

Maar tot nu toe had ze het altijd gered in haar eentje. Nog nooit had ze iemand anders toegelaten in haar leslokaal. Dat was háár wereld.

Ella draaide de beide thermoskannen dicht en zette ze klaar op de keukentafel, plaatste koffiemelk en suiker op het dienblad. Ineens besepte ze dat Charlotte volkomen gelijk had in haar gedicht. Hoewel ze eerst erg geschokt was geweest toen ze het zwart op wit had zien staan.

Ze had daarstraks in het leslokaal – voor Bart kwam – zelfs voor de foto’s van de tweeling gestaan en het verontwaardigd ontkend.

Zolang 't maar om haar naaischool gaat

Zullen wij haar een worst zijn

Dáár doet ze vreeslijk joviaal

Dáár kan echt alles, niet normaal

Haar wereld is haar leslokaal

Ella haalde kartonnen bekers uit de keukenkast. Charlotte moet het geschreven hebben in een boze bui, dacht ze. Toen ze een jaar of veertien, vijftien was. Ik kon weer eens niet gelijk mee op vakantie. Ik had weer eens te veel naaiopdrachten aangenomen, zoals gewoonlijk. Eigenlijk is het geen wonder dat Charlotte boos uitriep: 'Die verrekte naaischool altijd van jou.'

Haar gedachten werden onderbroken door gestommel in de bijkeuken en een klopp op de deur. Ineens stond Bart voor haar neus. 'Ik dacht, u kunt vast wel wat hulp gebruiken. Kan ik iets voor u meenemen naar het leslokaal?' Dankbaar reikte ze hem beide thermoskannen aan en nam zelf het dienblad. Bart was al weer bij de deur.

'Wacht even,' riep Ella en ze haalde diep adem. 'Ik wil je een voorstel doen.'

Aflevering 12

Raar is dat, dacht Ella. Dat je soms zo lang ergens tegen aan kunt hikken. En als je eenmaal een beslissing genomen hebt, dat je dán ineens denkt: Had ik het maar eerder gedaan.

Het was donderdagmorgen. Ze zat achter de naaimachine voor het raam en stikte de tailleband – die Bart er eerst voor haar afgetornd had omdat ze de herenbroek had moeten innemen – er weer op. Voor vrijdag moest het klaar zijn, had Geert gezegd.

Bart zat naast haar achter de andere naaimachine. Hij stikte de voeringrok van het bruidstoilet in elkaar. Zeer geconcentreerd en serieus. Ella moest onwillekeurig glimlachen toen ze aan de les van woensdagmiddag terugdacht. Niet de makkelijkste groep. Bij deze beginnelingen zaten een paar verschrikkelijke zeuren. Maar Bart had werkelijk een engelengeduld. Wat dat betreft was hij net Geert.

Ella knipte de afgehechte draden af en hing de broek terug op het kledingrek naast de broeken die ze al korter had gemaakt. Daar hing ook het gevoerde ivoorwitte bovenstuk van het bruidstoilet dat vrijwel af was.

Ze haalde de hanger van het rek en hield het bovenstuk keurend tegen het licht. In het achterpand zat bovenin een split met tussen het beleg drie ivoorwitte gehaakte knoopjes, van een speciaal soort glansgaren. Alleen de drie knoopjes moesten er nog op. Maar die had Feikje Engel er niet bijgeleverd.

Bart haalde zijn voet van het naaimachinepedaal en draaide zich naar haar om. ‘Je had gelijk, joh,’ zei Ella. ‘Dit is veel sierlijker dan knooplussen van dezelfde stof.’

Bart glunderde. ‘Voor wie is de bruidsjurk eigenlijk bestemd?’

Ella draaide zich om en hing het bovenstuk weer op het kledingrek. ‘Daar mag ik niet over praten.’ Ze was blij dat Bart haar vanwaar hij zat niet op het oog had.

‘Neem me niet kwalijk, mevrouw Vogel. Ik was gewoon nieuwsgierig.’

‘Dat snap ik.’ Ze haalde de drie broeken van het kledingrek en begon ze op te vouwen. ‘Nou, goed dan. Het is voor iemand die in het geheim wil trouwen. Meer kan ik er niet over zeggen.’

O, wat had ze warme wangen. Voor haar doen had ze erg lang werk de broeken in de papieren zak terug te doen. Ze draaide zich pas om toen ze de naaimachine weer hoorde snorren. Met ‘ik zet eerst even koffie,’ liep ze het leslokaal uit. Op haar horloge was het kwart voor tien.

Terug met de koffie, stond Bart voor de foto’s van de tweeling boven de patroontekentafels met de telefoon in zijn hand. Hij keek pas op toen zij het dienblad op tafel neerzette. Hij bloosde tot onder zijn rossige haarwortels.

‘Mevrouw Den Hartog belde net,’ stamelde hij. ‘Die komt vanmiddag niet.’

‘Dat is de derde al die afbelt,’ zei Ella en schonk koffie in. Ze ging met haar rug naar de foto’s zitten. Bart nam tegenover haar plaats.

‘Alsjeblieft.’ Ella hield hem een schaal met cake voor die Marianne gisteravond, nadat ze uit het ziekenhuis thuisgekomen was, nog gebakken had.

Ze dronken hun koffie en bespraken hoe ze de les voor de overige vijf cursisten van vanmiddag zouden aanpakken. Ella merkte dat Bart er niet helemaal met zijn gedachten bij was. Af en toe dwaalden zijn ogen naar de muur achter haar.

‘U heeft de foto’s andersom gehangen,’ zei hij ineens. ‘Waarom?’

Heel even keek Ella achterom. ‘Ach, dat zal wel met het afstoffen zijn gebeurd,’ zei ze zo achteloos mogelijk. Het beeld van Feikje Engel in haar zwarte gewaad stond haar ineens weer haarscherp voor ogen. Ze slikte moeizaam een brok cake door en nam er een flinke slok koffie achteraan.

‘Als Charlotte en Marianne samen zijn, dan kan ik ze nooit uit elkaar houden,’ vervolgde Bart. ‘Maar als ze apart zijn, het is heel raar, dan vergis ik me nooit.’

‘Hoe ken je onze tweeling eigenlijk?’ vroeg Ella ineens nieuwsgierig.

Bart bloosde opnieuw. ‘Ik zie ze geregeld in de discotheek. En Marianne is vaak in de bibliotheek. Weet u,’ hij kwam overeind en liep weer naar de foto’s. ‘Hier hebben ze een zonnebril op, dus hier zie je het niet zo goed, maar....’

Ella kwam naast hem staan. ‘Je bedoelt het moedervlekje in het kuiltje van Mariannes hals?’

‘Nee.’ Bart schudde zijn hoofd. ‘Het is iets anders. Ik hoop niet dat u boos wordt dat ik het zeg. Maar Charlotte is in alles wat uitdagender en eigenwijzer. Marianne is wat voorzichtiger en zachtaardiger. In mijn gedachten noem ik ze Charlotte durfal en Marianne angsthaas. Maar als ze samen zijn, het is heel gek. Dan lijken ze samen te smelten tot één persoon. Ik wil niet beweren dat ze zonder elkaar niets zijn. Maar samen zijn ze toch wel heel erg één. En sterk. Dan sluiten ze iedereen buiten.’

‘Ik ben niet boos,’ zei Ella zacht. ‘Zo voel ik het ook. Precies zo.’ Het brandde ineens achter haar ogen. Snel begon ze over iets anders. ‘Wist je dat Charlotte gedichten schrijft?’

‘Charlotte? Marianne zult u bedoelen.’ Bart keek naar de linkerfoto van Marianne in haar rode zomerjurk.

‘Nee, Charlotte.’

‘O,’ Bart leek ineens in verwarring gebracht. ‘Ik dacht dat ...’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Nee, het is Marianne. Ze heeft het me zelf een keer in de bieb verteld. Toen ze bij de gedichtenbundels stond te kijken.’

‘Dan doen ze het zeker allebei. Het is niet voor niets een tweeling,’ maakte Ella luchtig een einde aan het gesprek en stond op. ‘Ik moet nog even vlees uit de vriezer halen.’

In de bijkeuken liep ze de vriezer straal voorbij en sprintte naar boven. Naar de kamer van de tweeling. De sleutel zat nog steeds in de bovenste la van Charlottes bureaublok. Vastbesloten trok ze de la open. Ze schrok.

Haastig trok ze de andere drie laden open. Tijdschriften, Diskettes. Een CD van Jesus Christ Superstar. Nog meer CD’s. Bibliotheekboeken van Stephen King. Doosjes met sieraden. Sjaaltjes. Toilettas. Maar geen mobieltje. Geen roodgebloemd schrift.

Het liefst plofte ze op de bureaustoel neer. Zo leeg en uitgeput voelde ze zich ineens. Daar kreeg ze de kans echter niet voor. ‘Mevrouw Vogel,’ riep Bart van beneden. ‘Waar bent u?’

Aflevering 13

‘Uw man belde net,’ zei Bart terwijl zij de trap af kwam. ‘Of ik de broeken kan komen brengen, want de bruidegom is op dit moment al in de zaak.’

‘Bruidegom?’ Ella greep zich stevig aan de leuning vast.

‘Wat kijkt u verbaasd. Wist u dat niet?’

‘Nee.’

‘Die man gaat morgen trouwen.’

‘O.’

Ella zeeg neer op de twee na onderste tree. Geert had alleen gezegd dat die broeken voor vrijdag klaar moesten zijn. Niet dat ze voor een bruidegom waren.

‘Mevrouw Vogel, voelt u zich wel goed? U zweet helemaal.’ Bart legde de broeken op de grond en nam haar bij de arm.

Ze kwam overeind. ‘Da’s de overgang joh,’ wapperde ze resoluut zijn bezorgdheid weg en blies over haar gezicht terwijl ze beiden naar de keuken liepen. ‘Ga maar gauw.’

Bart liep terug naar de hal waar hij de broeken had laten liggen.

‘Nee, wacht,’ riep Ella ineens. ‘Ik ga met je mee.’

Bart keek haar een paar keer onderzoekend aan, terwijl hij behendig zijn auto door de straten van Wolvega loodste. Blijkbaar straalde zij uit dat hij haar beter even met rust kon laten, want hij vroeg gelukkig niets.

Hij deed de radio aan, maar er drong gedurende de rit niet veel van de muziek tot haar door. Alleen een heel oud nummer van Tina Turner bleef haar bij, waarbij ze steeds Charlotte en Marianne in extase voor zich zag dansen.

Met lood in de schoenen liep ze de weinige meters die hen restten van de parkeerplaats naar *First man*. Bart hield de deur voor haar open en legde de papieren zak op de voorste toonbank neer, waar hij afwachtend bleef staan.

Ella liep verder de winkel in.

Een bejaard stel bij de achterste toonbank. Geert stond met hen bij de overhemden en stropdassen. Vlakbij de paskamers, beide gordijnen gesloten, een man in een rolstoel met een kop koffie. Naast de man de bazin met een lege klerhanger in haar hand. Geert keek op. Aan zijn gebaren zag ze dat hij zich excuseerde.

Ella probeerde neutraal te kijken toen hij op haar af kwam. ‘Ik dacht, laat ik zelf maar even meekomen, dan kan ik gelijk zien of de broek goed past.’

‘Dat doe je anders nooit.’ Geert sloeg een denkbeeldig pluisje van zijn wollen colbert. ‘Het is toch altijd goed?’

‘Ik twijfelde dit keer toch een beetje,’ loog ze. ‘Trouwens, ik ga hierna nog even naar het ziekenhuis, dus ik dacht...’

Snel draaide ze zich om, wilde de pijnlijke trek op Geerts gezicht niet zien en liep terug naar de voorste toonbank. Bart reikte haar de donkerblauwe broek aan.

‘Is de bruidegom hier nog?’

‘Ja.’

Geert maakte een korte hoofdbeweging naar achteren. ‘De bruid is er ook.’

‘Bedoel je...’

‘Ja, die bedoel ik.’

Alle spanning gleed uit haar weg. Tegelijk voelde ze zich ook verschrikkelijk belachelijk. Wat had ze eigenlijk verwacht? Waar had ze in vredesnaam op gehoopt?

Het lukte haar. Natuurlijk lukte het om vriendelijk op het bejaarde stel bij de toonbank af te lopen en een ongedwongen praatje met hen te maken. De man met het zilvergrijze

haar was lang en slank. De broek die hij even later aanpaste, zat hem als gegoten. Evenals de rest van het driedelige kostuum.

Zijn aanstaande bruid, een kleine gedrongen vrouw met spierwit haar, stond er glunderend bij. ‘Morgen is de grote dag,’ zei ze. ‘Voor hem de derde keer. Voor mij de eerste.’

In een paar minuten schetste de vrouw hun beider levensgeschiedenis. Ella wist niet zo goed wat ze met die plompverloren openheid aanmoest. Haar ogen zochten een paar keer steun bij Geert, die hardnekkig haar blik bleef ontwijken.

‘Zo zie je maar weer,’ zei de vrouw ten slotte toen haar aanstaande man weer aangekleed uit de paskamer kwam. ‘Je bent nooit te oud om te trouwen.’

‘Zeg... over vannacht,’ begon Ella aarzelend tegen Geert bij de achterste toonbank, terwijl het bejaarde stel met de bazin naar voren liep en Bart de deur openhield voor de man in de rolstoel. Het lag op het puntje van haar tong om ‘het spijt me’ te zeggen. Maar Geert wendde zich af en legde de overhemden terug in de vakken achter de toonbank.

‘Je moet geen dingen vragen die je toch niet meent,’ klonk het afgemeten met zijn rug naar haar toe.

Ze beet op haar lip. Ze snapte zelf ook niet zo goed waarom ze hem dat vannacht, toen hij weer in hun eigen tweepersoonsbed naast haar lag, zomaar ineens had gevraagd. Ze wist nog wel hoe ze Geert naast zich voelde verstarren.

‘Sorry,’ zei ze toonloos. Het was niet het juiste moment.’

Geert legde het laatste overhemd terug en moest daarvoor door de knieën. Onbeweeglijk bleef hij in die houding zitten. Hij draaide zich niet om.

Ella dacht aan wat hij had geantwoord voor hij haar in bed de rug had toegekeerd: ‘Laten we eerst maar afwachten of Charlotte het haalt. Anders hoeft het voor mij niet meer.’

Hulpeloos haalde ze haar schouders op. Toen zei ze luider dan de bedoeling was: ‘Die vrouw van daarnet had gelijk, Geert. Je bent er nooit te oud voor.’

Ze wachtte zijn reactie niet af. Bij de voorste toonbank wenste ze het bejaarde stel een fijne trouwdag. Met ‘Tot ziens allemaal’ verliet ze met Bart het pand.

Aflevering 14

‘Gaat u maar alvast,’ zei Bart in de hal van het ziekenhuis. ‘Ik wil nog even iets kopen.’ Hij liep naar het winkeltje, naast het restaurant.

Ella nam de trappen met twee treden tegelijk. Zwaar ademend beende ze door de lange gang naar de ziekenkamer van Charlotte. Een man met een rollend infuus liep haar tegemoet. Ergens hoorde ze een pieper, bij de balie verliet een broeder zijn plek en spoedde zich naar een aangrenzende gang.

Kamer 225. Behoedzaam opende ze de deur. Ze hapte naar adem. Stokstijf bleef ze op de drempel staan. Allemaal mensen in devote houding met betraande gezichten.

Acht paar ogen keken haar kant op en iemand deed een stap opzij, waardoor ze zicht kreeg op het bed. Daar lag ze, achterovergezakt in de kussens met open mond. Een oude vrouw.

‘Neem me niet kwalijk,’ mompelde ze en sloot snel de deur. Slap in de knieën en met gejaagde ademhaling zocht ze steun bij een muur. Het zweet stond in haar handen.

Een dokter met een zwarte snor en een map onder zijn arm ging naar binnen, op de voet gevolgd door een verpleegster. Ella zag dat het dezelfde was die haar eergisteren de pols had opgenomen, nadat ze van haar stokje was gegaan.

‘We hebben uw dochter even op de kamer hiernaast moeten leggen,’ zei de verpleegster voor ze naar binnenging. ‘Vanwege een sterfgeval. Vanmiddag wordt Charlotte hier weer naar toe gebracht.’

Met de rug tegen de muur wachtte Ella op Bart en probeerde haar ademhaling weer rustig te krijgen. Ze moest denken aan de tekst bovenaan een rouwadvertentie in Charlottes roodgebloemde schrift: *Death is nothing at all. I have only slipped away into the next room. All is well.*

Drie paar ogen in ziekenkamer 224 loerden naar Bart en haar. Vreemde ogen die al hun bewegingen volgden. Vreemde oren die mee konden luisteren. Als Ella ergens een hekel aan had, dan was het dát wel.

Charlotte lag bij het raam. Naast haar bed zat een kalende man met de rug naar hen toe in een boek te bladeren. Ella herkende hem onmiddellijk.

Ooit had ze uitdagend tegen hem – toen ze hem na een huisbezoek uitliet en Geert haar niet kon horen - gezegd: ‘David wordt de man naar Gods hart genoemd. Daar snap ik nou niks van. Die rotzak heeft wel de vrouw van zijn buurman afgepakt. Nou moet u me toch eens vertellen hoe dat zit.’

‘David wist zijn fouten te erkennen,’ zei de man rustig. ‘Hij heeft zijn schuld beleden.’

‘Kunst,’ reageerde ze nogal fel. ‘David had pas berouw nadat zijn zonde uitkwam. Wat had die man gedaan als het nooit was uitgekomen?’ Toen Geert er aan kwam, had ze resoluut gezegd: ‘Ach, laat ook maar. Tot ziens.’

Het donkere kostuum draaide zich om, kwam overeind en legde het boek op het nachtkastje. De kinderbijbel van de tweeling.

Hij gaf haar een hand en stelde zich aan Bart voor. ‘Ik heb uw schoonzuster Gertrud een halfuur geleden afgelost,’ wendde de dominee zich weer tot haar. ‘Ik stap maar eens op. Sterkte.’

Zwijgend stonden ze allebei een tijdje elk aan een kant van het bed.

Bart was zichtbaar aangedaan. ‘Zo lag ik er twee jaar geleden dus ook bij,’ stamelde hij. En toen: ‘Hee, schone slaapster. Zou je niet eens wakker worden? Ik heb je nog geen gelukkig nieuwjaar gewenst.’

Ella zei niets. Ze keek naar de hand van Bart die Charlottes hand behoedzaam en onophoudelijk streekte, terwijl zij zelf niet wist waar ze met haar handen naar toe moest en deze tot vuisten had samengebald in de zakken van haar jack.

Bart kuchte. 'Ik zet de bloemen even in het water.' Hij verdween met zijn rozen.

Ella had het liefst hardop tegen Charlotte willen praten. Ze zou willen zeggen dat ze sinds dinsdag eindelijk haar negatieve gevoelens los kon laten. Maar ze wist de blik van de drie patiënten op zich gevestigd.

Zittend naast het bed bekeek ze haar dochter die nog steeds onbeweeglijk achterover in haar kussens lag. Net zo onbeweeglijk als die oude vrouw in de kamer hiernaast.

Aarzelend liet ze haar hand naast Charlottes infuushand liggen. Op de plek waar de naald naar binnen ging, was haar hand wat blauw. Ella dacht aan het roodgebloemde schrift.

Of jij het nu hebt geschreven of Marianne, peinsde ze. Ach meisje. Het doet er niet toe. Jullie hebben beiden gelijk. Je moeder is niet sociaal. 'k Heb de schurft aan al die verplichte verjaardagsfeestjes. Nou ja, ik ben nu eenmaal niet zo familieziek. Misschien komt het omdat ik enig kind was en m'n ouders zo'n rothuwelijk hadden. Nee, dat is flauw van me. Ik ga niet zeggen dat het aan m'n jeugd lag. Of dat ik meer op m'n vader lijk dan me lief is. Ik ben gewoon zo.

Ella stond op, boog zich voorover naar de kaalgeschoren plek op het hoofd van haar dochter waar nog steeds een drain zat. Haar blik gleed naar beneden, over het gipsen kapje op de neus naar het getatoueerde moedervlekje in het kuiltje van Charlottes hals. Aarzelend gleed ze er met haar vingers over heen.

'Sorry,' mompelde ze zacht. 'Dat ik zo lang boos bleef.'

'Neem me niet kwalijk,' zei een stem naast haar. 'Ik moet even het infuus vervangen.'

Ella zou al een stap opzij doen voor de verpleegster, maar boog zich weer voorover naar haar dochter. Plotseling wist ze heel zeker dat dit de laatste keer was dat zij hier bij Charlottes bed zou staan. Met een hese fluisterstem zei ze: 'Dag spijkerkopje van me.'

Zonder op of om te zien verliet ze de ziekenkamer.

Aflevering 15

Het was half twaalf toen ze in het leslokaal nog een kop koffie namen. Ella zat constant te gapen. De vele slapeloze nachten begonnen hun tol te eisen.

‘U bent net mijn moeder,’ zei Bart. ‘U gaat maar door tot u er letterlijk bij neervalt. En u kropt alle emoties op. Dat is niet goed. Als Charlotte straks uit haar coma komt, bent u straks overspannen. Net als mijn moeder.’ Hij had het gezegd zonder te stotteren.

Ella vond het roerend dat hij er nog steeds zo heilig in geloofde en zei maar niet dat steeds het beeld van die verdrietige familie rond het bed van die oude vrouw door haar hoofd spookte.

‘De les begint van... vanmiddag pas om twee uur,’ zei Bart en bloosde. ‘Wa... waarom gaat u niet even rusten? Ik zet die tailleband wel op de rok van het b... bruidstoilet v... voor ik naar huis ga om te eten.’

Even later kleepte Ella zich uit op de slaapkamer van de tweeling en nam de trui – waarmee ze Geert maandagnacht had zien liggen – uit de kast van Charlotte. Ze snoof aan de col en rook een lichte parfumeur. Op het bovenste bed van Charlotte, met de trui tegen haar wang, viel ze in slaap.

In de verte zag ze Charlotte in haar ivoorwitte bruidstoilet. Ze schreed statig achter witgeklede vrouwen aan over een meanderend klinkerpad dat als glas te glinsteren lag in de zon. De vrouwen in het wit zwaaiden elk met een bloeiende tak in hun hand, hoog in de lucht.

Ella kneep haar ogen een beetje dicht en nu pas zag ze dat het pad waarover de bruid liep van zuiver goud was. Overal om zich heen tsjilpten vogels en langs het hele pad bloeiden aan weerszijden grote struiken lichtblauwe hortensia's. Een sprookjesachtig gezicht.

Charlotte had een roodgebloemd schrift in haar hand en las gedichtjes voor - die ze als achtjarige had geschreven:

Doornroosje, Doornroosje, waarom slaap je zo lang?

Doornroosje, Doornroosje, waarom ben ik zo bang?

Ella moest moeite doen om het goed te verstaan en versnelde haar pas. Charlotte las iets voor over een prins en dat er een groot feest zou zijn.

Sneeuwwitje, Sneeuwwitje, waarom slaap je zo lang?

Sneeuwwitje, Sneeuwwitje, waarom ben ik zo bang?

Vandaag komt de prins, Sneeuwwitje wordt zijn bruid

Vandaag is het feest, en nu is het sprookje....

Ineens hield Ella haar adem in toen ze de bruid met donker opgestoken haar op de rug keek. Meteen dacht ze aan het bijbelverhaal. Aan de vijf dwaze meisje die geen extra olie bij zich hadden voor hun olielampje toen de bruidegom er aan kwam. Haastig kochten ze ergens olie en keerden terug naar de bruiloftsmaal: *Heer, doe ons open! Maar hij antwoordde en zeide: Voorwaar, ik zeg u, ik ken u niet.*

Mijn God, dacht ze. Het rugpand van Charlotte. De deur van de bruiloftsmaal zal dicht blijven omdat de jurk niet af is. Er moeten nog drie knoopjes op.

In paniek greep ze zich aan een tak van een hortensiastruik vast. Tegelijk ging er een huivering door haar heen, want het drong tot haar door waar de witgeklede vrouwen, die voor Charlotte uitliepen, mee zwaaiden.

Dit kan helemaal niet, dacht ze verbijsterd. Bloeiende hortensia's in januari. Dit bestaat niet. Toen was ze klaarwakker.

In haar duster liep ze met de sleutels naar het leslokaal. Maar de deur was niet afgesloten.

Dat Bart zo dom kon zijn dit te vergeten, dacht ze, toen ze een leeg lokaal aantrof en naar het kledingrek in de hoek liep. Daar moet ik hem straks over aanspreken.

Ze nam het ivoorwitte bovenstuk, waarvan alleen de drie knoopjes nog ontbraken, van het rek. Toen haalde ze de lange rok van de andere hanger. Ze keerde de rok en voeringrok binnenstebuiten.

Bart had in de voeringrok gekozen voor Engelse naden en deze was onderaan afgezet met een smal kantje. Van de bovenrok waren de naden afgewerkt met een overlocksteek. De rits was er perfect in gestikt. De tailleband had middenachter een blinde sluiting. Keurig werk.

Met het bruidstoilet liep ze naar de passpiegel naast het schoolbord en hield het bovenstuk voor haar lichaam.

Dit kan niet, dacht Ella nadat ze de rok in een opwelling aangetrokken had. 'k Heb niet goed gemeten. Ik ben dikker dan Charlotte.

Nieuwsgierig trok ze ook het bovenstuk aan. Verbouwereerd bekeek ze zichzelf in de spiegel. De puntpas viel schitterend over haar buik. Het bruidstoilet zat haar als gegoten.

De rolcentimeter lag op de lessenaar. Charlotte heeft een taille van eenenzeventig, dacht ze terwijl ze de centimeter rond haar middel snoerde en tegelijk een geluid in het halletje hoorde. Het geluid van een doortrekkende wc.

Geschrokken wilde ze al naar haar duster grijpen, besefte op tijd de onzin daarvan. Ze hoorde een kraan lopen, ging door met het opmeten van haar taille tot de deur opening,

Bart in zijn groene winterjack. Stokstijf. Hij zette grote ogen op. 'Ik wist het,' riep hij uit. 'Die jurk is voor uzelf, hé?'

'Welnee joh,' wapperde ze met haar handen. 'Doe niet zo gek.'

Hij bleef haar echter ongelovig aanstaren.

Dát kwam er nu van. Ella voelde haar wangen warm worden. Had ze vanmorgen maar nooit zo geheimzinnig gedaan. Die jongen had natuurlijk gehoord wat ze later tegen Geert zei.

'Ik w... wist niet dat u zo mooi slank was,' stamelde Bart en kwam eindelijk in beweging.

'Ik ook niet,' zei ze met de hand op haar hart terwijl ze zich door hem liet ronddraaien en bewonderen. 'Ik ben blijkbaar behoorlijk afgevallen.'

'Geen wonder van al die spanning,' zei Bart. 'Dat was met m'n moeder precies zo. U moet wel goed op uzelf passen hoor.'

'Hee hee jongeman,' lachte ze en priemde ter hoogte van zijn borst. 'Er is nóg iemand die goed op zichzelf moet passen.' Ze keek met een strenge blik op haar horloge. 'Had jij niet allang naar huis gemoeten om te lunchen?'

Voor hij zich liet wegsturen deed ze hem zomaar een voorstel: 'Wat zou je ervan vinden om vanmiddag alleen les te geven?'

Aflevering 16

Met de coltrui van Charlotte kroop ze opnieuw in het bovenste stapelbed. Haar wang vlijde ze tegen de trui en ze snoof diep de lichte parfumgeur op. Wat mankeert me toch, vroeg ze zich af. Om zomaar alles aan die jongen toe te vertrouwen?

Met Barts verraste en stralende bruine ogen op haar netvlies viel ze in slaap.

Toen ze haar ogen weer opsloeg had ze het gevoel dat ze heel lang geslapen had. Ik hoorde iets, dacht ze. Het duurde even voor het tot haar doordrong dat het de deurbel was geweest.

Haastig sprong ze van het stapelbed en schoot in haar duster. Schoof de gordijnen en het raam open en leunde naar buiten. Schoolkinderen met een roodgeverfde doos. In het deksel zat een brede gleuf.

‘Wilt u iets geven voor de slachtoffers van de tsunami?’ riep het ene meisje.

Twee paar ogen keken verwachtingsvol naar boven.

‘Ik kom er aan,’ zei ze en sloot snel het raam.

Bij de deur vroeg ze: ‘Moeten jullie niet naar school?’

‘Nee,’ zei het andere meisje. ‘We mogen vanmiddag geld ophalen met de hele klas. Kijk, dáár is onze juf. Die doet zelf ook mee.’

Het meisje wees naar de overkant. Naar een vrouw van middelbare leeftijd en nog meer schoolkinderen, met een rode doos waar met grote zwarte letters TSUNAMI op stond. Het was de onderwijzeres van wie de tweeling ook les had gehad.

‘Ik zal even mijn portemonnee opzoeken.’ Ella verdween naar de keuken waar ze haar schoudertas op een stoel had laten staan. Ze dacht aan haar dochters, hoe geëmotioneerd ze op Tweede Kerstdag waren geweest.

‘We moeten wat gaan doen voor al die slachtoffers,’ zei Marianne. ‘Van iedere klant die bij ons in de winkel komt, ga ik een euro van mezelf geven.’

‘Dan doe ik er twee,’ reageerde Charlotte meteen.

‘Dat kun jij makkelijk zeggen,’ riep Marianne quasi-verontwaardigd. ‘Jullie hebben het lang zo druk niet als wij.’

Ella haalde de witte enveloppe uit haar portefeuille. Daarmee liep ze terug naar de voordeur. Ogen als theeschoteltes hadden die twee meisjes toen ze de stapel bankbiljetten door de gleuf liet glijden.

Heel even keek ze de meisje na die opgewonden terugholden naar hun juf. Toen sloot ze snel de deur. Dit is het laatste wat ik voor Charlotte kan doen, dacht ze. Ik wil geen cent aan dat bruidstoilet van haar verdienen.

Eén nieuw bericht op haar voicemail. Vijf minuten geleden binnengekomen.

‘Kút,’ klonk het verontwaardigd. ‘Máma, niet nú. Had je voor één keer niet de telefoon aan kunnen laten tijdens je les? Kom alsjeblieft naar het ziekenhuis als je dit hoort. Papa is hier ook. Charlotte is tien minuten geleden wakker geworden.’

Met trillende knieën liet Ella zich op een keukenstoel zakken. Dit kan niet, dacht ze en meteen snelden haar vingers over de knopjes van de telefoon. Dit kan niet waar zijn.

‘Dit is de voicemail van Marianne Dorland. Spreek na de piep...’

Kút. Ze hoorde het Marianne weer zeggen en verbrak de verbinding.

Dan maar het ziekenhuis. Ze zocht het nummer van Charlottes afdeling op in het geheugen.

Voor haar gevoel duurde het een eeuwigheid voor er werd opgenomen. Aan de stem te horen was het dezelfde verpleegster die vanmorgen het infuus had vervangen.

‘Net nadat u vertrokken was, begon uw dochter te reageren op praten en aanrakingen,’ zei de vrouw. ‘Het waren wat bozige kreten. Dit komt waarschijnlijk doordat het gedeelte van het hoofd waar ze de grootste klap gekregen heeft, het gedeelte is waar de remmingen en het kortetermijngeheugen worden geregeld. Enfin, dat heeft zo een aantal uren geduurd.’

Het begon verschrikkelijk te bonzen in Ella’s oren. ‘Uw dochter is nog wel erg in de war,’ klonk het van heel ver.

‘Komt het allemaal weer goed?’

‘Dat is natuurlijk altijd afwachten. Maar de dokter heeft er geloof ik wel vertrouwen in.’

Op de achtergrond klonk ineens gerammel en een kakofonie van stemmen. Ella keek op haar horloge. Vijf voor half vier.

‘Ik moet hangen,’ zei de verpleegster. ‘Hier gaat iets mis.’

‘Zegt u alstublieft tegen mijn familie dat ik zo snel mogelijk kom,’ drong Ella aan.

‘Doe ik,’ klonk het kortaf. Toen werd de verbinding verbroken.

Ijskoude handen had ze. En gloeiende wangen. Ze ademde diep en snel en voelde zich net zo belachelijk als vanmorgen bij Geert in de zaak. Alleen het woord bruidegom was al genoeg geweest om haar naar de winkel te laten vliegen.

Ben ik dan toch gek geworden? Heb ik me zó vergist?’ vroeg ze zich af. Heeft Bart gelijk? Ben ik al meer overspannen van alles dan ik zelf toe wil geven?

Lieve help, de bruidsjurk. Die bruidegom wilde zijn bruid zo spoedig mogelijk halen. Vrijdag, dacht ik steeds maar. Vrijdag. Dan komt de bruidegom hier zelf naar mijn naaischool om de bruidsjurk op te halen. Daarom twijfelde ik natuurlijk vanmorgen ook zo hopeloos dat hij in de winkel van Geert zou zijn.

Ze schoof haar stoel naar achteren. Mijn God, als die bruidegom - wie dat in hemelsnaam dan ook maar mocht zijn - die jurk kwam halen, dan moest zij als de bliksem zorgen dat die drie knoopjes er nog op kwamen.

Ze haastte zich naar boven en kledde zich om. Haar handen trilden zo dat ze nauwelijks de knoop van haar broek dicht kon krijgen. Met haar lange trui was ze sneller klaar. Constant keek ze op haar horloge.

Ze haastte zich weer naar beneden, naar de bijkeuken, waar ze in haar enkellaarsjes schoot en haar jack dicht ritste. Terwijl ze haar fiets naar buiten duwde, sloeg de kerktoren in de verte. Over een halfuur was de naailes afgelopen. Ze zou Bart vragen of hij haar naar het ziekenhuis wilde brengen.

Maar nu moest ze maken dat ze bij de Stoffenhal kwam. Als ze snel fietste kon ze binnen een kwartier al terug zijn.

Aflevering 17

Buiten adem zette ze haar fiets bij de Stoffenhal op de standaard naast minstens tien andere. Haar vingers waren koud en stijf, waardoor ze haar fiets met moeite op slot kreeg.

In de Stoffenhal zonk de moed haar in de schoenen. Het gonsde als in een bijenkorf. Een lange rij klanten voor de toonbank. Drie verkoopsters die lappen stof stonden af te knippen.

Zenuwachtig haastte ze zich naar achteren, naar het rek met ontelbare doorzichtige kokers in de meest uiteenlopende kleuren. Van elke soort was er een knoop op de dop bevestigd.

Haar maag knorde. Geeuwend bedacht ze dat ze thuis straks allereerst een paar krentenbollen zou smeren voor in het ziekenhuis, terwijl haar blik langs de kokers snelde. Drie ivoorwitte modellen, waarvan er twee een parelmoerachtige glans hadden, spraken haar het meeste aan. Ze trok de kokers er uit. Helaas. Van elk nog maar twee.

Het enige wat er op zat waren die bolle ivoorwitte knoopjes met gaatjes aan de achterkant. Ella zuchtte. Dat zou nog een heel gepriegel worden.

Haar koude handen draaiden met moeite de dop los. Drie knoopjes rolden in haar hand.

Met haar portemonnee in de aanslag sloot ze zich achter de rij klanten aan. Twee vrouwen met een paar jengelende kinderen volgden haar voorbeeld.

Gelaten wachtte ze op haar beurt en luisterde naar de muziek die beslist te luid was om als achtergrond te dienen. Blijkbaar zat er ergens iemand met de zenders te knoeien, want ineens werd de klassieke muziek afgebroken en vervangen door een praatprogramma. Een halve minuut later schalde er een mannenkoor door de zaak: *O zee van Gods liefde, zo peilloos en wijd...*

Geerts lievelingslied. Ella hief haar hoofd om beter te luisteren. Maar ze miste een heel stuk, want de vrouw achter haar begon te schelden. 'En nou is het afgelopen. Hoor je me?' Ze schudde een kind heen en weer en Ella kreeg een por.

Het duurde even voor het ergste huilen over was en ze de rest van het lied weer kon verstaan: *Begraven in een diepe oceaan. O zee van onbegrijpelijke liefde en gena. Mijn schuld is weggedaan. Mijn....*

Er werd weer overgeschakeld op klassieke muziek. Ergens begon een baby te krijsen en Ella keek om zich heen waar dat geluid vandaan kwam.

Dit kan niet, dacht ze. Ze knipperde met haar ogen. Ik zie het zeker niet goed. Er ging een huivering door haar heen. Dezelfde huivering die ze de afgelopen dagen al vaker had gevoeld.

Bij de restantenbak, vlak bij de uitgang, stond een vrouw in de coupons te graaien. Een vrouw in een zwarte boerka. De vrouw kon blijkbaar niets van haar gading vinden en liep naar de uitgang. Voor ze de deur dichttrok keek ze achterom en leek naar niemand in het bijzonder te glimlachen.

Geen moment aarzelde Ella. Ze stapte uit de rij en snelde naar voren onder luid gemopper van een paar wachtenden. 'Ik ben misselijk,' mompelde ze, hield haar linkerhand voor haar mond en kokhalsde. 'Ik móét naar buiten.'

Ze liet de drie knoopjes zien en legde een biljet van vijf euro op de toonbank. 'Laat de rest maar zitten,' mompelde ze achter haar hand en wapperde met haar rechterhand het aanbod van een papieren zakje weg.

Tot aan de uitgang bleef ze in haar rol van misselijk geworden vrouw.

Slap in de knieën stond Ella buiten. Verdorie, waar was dat mens zo snel gebleven?

Trillend worstelde ze weer met het slot van haar fiets en als een kerel slingerde ze zichzelf op het zadel. Zo snel als maar mogelijk fietste ze door de nauwe steeg tussen de Stoffenhal en het caravanbedrijf. Bij de weg keek ze wild om zich heen.

Links richting kruispunt een paar scholieren op de fiets. Geen vrouw in boerka. Moedeloos sloeg ze rechtsaf, de Grindweg in, waar om de zoveel meter obstakels stonden om de snelheid van het verkeer af te remmen en die haar bovendien het zicht ernstig belemmerden.

Daar. In de verte. Een vrouw in een lang zwart wapperend gewaad op een fiets.

Grimmig begon Ella aan de achtervolging. Ze trapte tegen de wind in en hijgde al gauw als een gek. Het begon pijnlijk te steken in haar zij. Zweet stond in haar nek en ze sjoerde haar sjaal wat lossier. Langzaam begon ze op de vrouw in te lopen.

Staan op de fietspedalen. Trappend als een wielrenner. Ze merkte dat ze daardoor meer snelheid kon maken, maar ook meer begon te slingeren.

Plotseling zoefden er een paar brommers rakelings om haar heen en van de schrik plofte ze terug op het zadel.

Verdomme, dacht ze. Terrein verloren. Waarom slaat dat mens daar rechtsaf? Wat moet ze daar op die Industrieweg? Er achteraan.

‘Dit keer zul je me niet weer ontkomen,’ mompelde ze en verstevigde haar greep op de handvatten. ‘Je bent me nog een verklaring schuldig.’

Met haar fietsbel probeerde ze de aandacht van de vrouw te trekken, maar die zag niet op of om. Alleen maakte ze verderop ineens een korte slingerbeweging naar links en daarna weer naar rechts.

Ella was zo geobsedeerd door het wapperende zwarte gewaad, dat ze niet oplette waar ze fietste. Ineens schokte ze naar voren en begreep waarom Feikje Engel die omtrekkende beweging had gemaakt.

De klinkers waren verzakt. Er zat een gat in de weg.

Er was geen houden meer aan. Terwijl ze viel, zag ze hoe de vrouw van de fiets stapte en zich omdraaide. Tegelijk klonk er een aanhoudende claxon.

Ella deed niets. Want ineens begreep ze alles. Ze tastte alleen nog naar de drie bolle knoopjes in de zak van haar jack. Het laatste wat ze hoorde was het pletten van haar fiets onder de wielen van de vrachtauto.

Met gesloten rechterhand liep ze over een meanderend klinkerpad dat lag te glinsteren als glas in de zon. Ze kneep haar ogen een beetje dicht en zag dat het pad van zuiver goud was. Verwonderd vlijde ze zich neer op het pad en betastte de gouden klinkers met haar linkerhand. Haar vingers waren niet meer koud. Ze voelde alleen maar warmte.

Feikje Engel wenkte haar. Glimlachend, met het bruidstoilet in haar handen. En op het rugpand zaten drie parelmoerachtige knoopjes.

‘Daar heeft die aardige jongeman vanmiddag voor gezorgd,’ zei Feikje Engel.

‘Bart,’ fluisterde Ella en glimlachte terwijl haar hand zich ontspande. ‘Hij is een engel.’

En over de klinkers van de Industrieweg rolden drie ivoorwitte knoopjes.

***

Piety de Jong (1955) schrijft sinds 1998 onder de naam *Piety Veenema*. Dit is de meisjesnaam van haar overleden moeder. Haar grootste passie ligt bij het schrijven van (korte) verhalen en misdaadromans. Daarnaast schrijft ze ook gedichten. In maart 2009 was ze een maand gastdichter op www.dichtjournaal.nl.

Sinds 1 december 2009 heeft ze een eigen website www.pietyveenema.nl (gedichten, meditaties, gedichten bij foto's, columns en verhalen).

Sinds het voorjaar 2010 schrijft ze voor www.welkominzuidhorn.nl af en toe een column. Ook verscheen in het 2^e kwartaal 2010 haar digi-thriller "Zwarte romantiek" in 9 afleveringen op deze site.

Met dit verhaal eindigde ze in een verhalenwedstrijd van Unleash Award 2010 bij de beste 5 van de categorie suspense/horror (van 28 inzendingen).

Piety is werkzaam als beslisser/kwaliteitsmedewerker Bijstand en WMO bij de gemeente Zuidhorn.

Verder werkt ze aan een thriller die zich afspeelt in de zomer van 2005 op de Veluwe. Ooit hoopt ze hier een uitgever voor te vinden.

Gewoon doorgaan

Het verhaal achter de hortensia

De titel “*Gewoon doorgaan*” heeft te maken met het feit, dat ik een echte hortensiafan ben.

Een plant, die eigenlijk vanaf het begin mij zoveel kijkplezier geeft (eerste foto gemaakt op 30 juni) en in de loop van de maanden blijf ik die plant fotograferen.

De foto op de omslag van “*De bruid*” is van 1 december 2007. De bloem heeft alle stormen aan de kust overleefd en zelfs op 1 december mij zoveel kijkplezier gegeven dat - door er een foto van te maken - de bloem onvergetelijk voor mij is geworden.

In januari heb ik de bloem afgeplukt en op een schaalje gelegd en zo nog een aantal weken ervan genoten.

Henny ter Mors-Pannen, Noordwijk

www.footo.nl/profiel/Henny